

POHJOIS-KARJALAN AMMATTIKORKEAKOULU
Liiketalouden koulutusohjelma

Pirjo Leppälä

OPISKELIJAN OIKEUSTURVAN TOTEUTUMINEN
AMMATTIKORKEAKOULUSSA

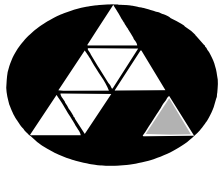
Opinnäytetyö
Syyskuu 2011

Sisältö

1	Johdanto	1
1.2	Opinnäytetyön tausta ja tavoite	2
1.3	Opinnäytetyön rakenne, aineisto ja tutkimusmenetelmä	2
2	Ammattikorkeakoulut ja niiden toimintaa sääntelevät normit	4
3	Oikeusturva hallintoasioissa ja hallinnon oikeusperiaatteet	6
3.1	Lainalaisuusperiaate	6
3.2	Oikeusturva ja oikeusturvakeinot	7
3.3	Oikeusperiaatteet hallinnon toiminnassa	9
3.3.1	Yhdenvertaisuusperiaate	10
3.3.2	Puolueettomuus- eli objektiviteettiperiaate	11
3.3.3	Suhteellisuusperiaate	11
3.3.4	Tarkoitussidonnaisuuden periaate	12
3.3.5	Luottamuksensuojan periaate	13
4	Opiskelu-oikeus ja lukuvuosi-ilmoittautuminen	14
4.1	Opiskelu-oikeus	15
4.2	Opiskelu-oikeuden menettäminen ja palauttaminen	17
4.3	Lukuvuosi-ilmoittautuminen	19
5	Opetussuunnitelmat ja opintojen toteuttaminen	21
5.1	Opetuksen suunnittelu	22
5.2	Opintojen toteuttaminen	23
6	Opetukseen osallistuminen ja opintosuoritusten arviointi	24
6.1	Opetukseen osallistuminen	24
6.2	Opintosuoritusten arvioiminen	26
6.3	Opintojen hyväksilukeminen	28
6.4	Opintosuoritusten arvioinnin ja hyväksiluvun arvioinnin oikaisu	30
6.5	Oikeusturva oppimisessa	30
7	Menettely opiskelijaan liittyvissä hallintoasioissa	31
7.1	Hallintoasian vireilletulo ja täydennysmahdollisuus	32
7.2	Ammattikorkeakoulun käsittely- ja selvittämisvelvollisuus	33
7.3	Esteellisyys	34
7.4	Asianosaisen kuuleminen	34
7.5	Päätökset ja niissä olevan virheen korjaaminen	35
7.6	Päätöksen tiedoksianto	37
8	Opinnäytetyöprosessi	38
8.1	Toiminnallinen opinnäytetyö	38
8.2	Opiskelijan oikeusturvaopas	38
9	Pohdinta	39
9.1	Johtopäätökset	39
9.2	Opinnäytetyöprosessi	41
9.3	Ammatillinen kasvu opinnäyteprosessissa	41
9.4	Opinnäytetyön luotettavuus ja eettisyys	42
9.5	Opinnäytetyön hyödynnettävyys ja jatkotutkimusmahdollisuudet	43
	Lähteet	44

Liitteet

Liite 1 Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulun opiskelijan oikeusturvaopas

POHJOIS-KARJALAN
AMMATTIKORKEAKOULU

OPINNÄYTETYÖ
Syyskuu 2011
Liketalouden koulutusohjelma

Karjalankatu 3
80200 JOENSUU
p. (013) 260 6700

Tekijä
Pirjo Leppälä

Nimeke
Opiskelijan oikeusturvan toteutuminen ammattikorkeakoulussa

Toimeksiantaja
Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulu

Tiivistelmä

Oikeusturva on Suomen perustuslain mukaan jokaiselle kuuluva keskeinen perusoikeus, joka oikeudellisesti turvaa sen, että lakeja sovelletaan kaikkiin yhdenmukaisesti, tasapuolisesti ja puolueettomasti. Hallintolaki ja hyvän hallinnon periaatteet takaavat oikeusturvan toteutumisen viranomaisen hallintotoimissa.

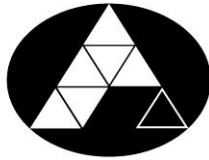
Tämän opinnäytetyön tavoitteena oli tutkia, mitä opiskelijan oikeusturvasta on määrätty lainsäädännössä ja ammattikorkeakoulun säännöissä. Lisäksi tutkittiin, miten ammattikorkeakoulun tulisi menetellä opiskelijaa ja hänen opintojaan koskevissa asioissa niin, että opiskelijan lainmukainen oikeusturva toteutuu.

Opinnäytetyön tuloksena syntyi Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulun opiskelijan oikeusturva-opas. Oppaan avulla pyritään selventämään ammattikorkeakouluopiskelijan oikeuksia ja velvollisuuksia sekä opiskelijan asioiden hallintokäsittelyä. Opas on tarkoitettu sekä tutkinto-opiskelijoiden että ammattikorkeakoulun henkilöstön avuksi opiskelijan oikeusturvaa koskevissa kysymyksissä.

Kieli
suomi

Sivuja 43
Liitteet 1
Liitesivumäärä 15

Asiasanat
opiskelijan oikeusturva, oikeusturvakeinot, hallinnon oikeusperiaatteet, opiskeluoikeus

NORTH KARELIA
UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

THESIS
September 2011
Degree Programme in Business Economics
Karjalankatu 3
FIN 80200 JOENSUU
FINLAND
Tel. 358-13-260 6700

Author

Pirjo Leppälä

Title

Realization of Student's Legal Protection at University of Applied Sciences

Commissioned by North Karelia University of Applied Sciences

Abstract

According to the Constitution of Finland, legal protection is a civil basic belonging to everyone. It offers juridical protection and ensures, that laws are applied uniformly, fairly and neutrally to everyone. The Administrative Procedure Act and principles of good administration, guarantee that administrative actions comply with legal protection.

The aim of this thesis was to examine what the law and the rules and regulations of a university of applied sciences prescribe about the legal protection of students. It also investigated how the University of Applied Sciences should administer its students and their study related affairs so the compliance of administration with the student's legal is ensured.

This thesis resulted in a tutorial on students' legal protection at North Karelia University of Applied Sciences. The tutorial aims at clarifying the students' rights and responsibilities as well as the administration student affairs. The tutorial is intended to assist degree students and the staff of North Karelia University of Applied Sciences in matters relating to students' legal protection.

Language
Finnish

Pages 43
Appendices 1
Pages of Appendices 15

Keywords

students' legal protection, remedies, legal principles governing administration, right to study

1 Johdanto

Suomen perustuslaissa (371/1999) (jäljempänä PL) säädettyjen koulutuksellisten perusoikeuksien toteutuminen ja riittävä yhdenvertaisuus maan eri osissa sekä eri kouluissa ja oppilaitoksissa ovat yksi koulutuksen lainsäädännön keskeisistä tavoitteista. Lakien keskeisimmät keinot näiden tavoitteiden toteuttamiseksi ovat selkeä lainsäädäntö, opiskelijoiden oikeuksien ja velvollisuuksien tarkka sääntely sekä riittävät jälkikäteiset keinot. (Lahtinen & Lankinen 2009, 314.)

Valtioneuvoston myöntämän toimiluvan mukaisesti ammattikorkeakoulu tuottaa julkista koulutuspalvelua, jota toteuttaessaan sillä on oikeus käyttää ammattikorkeakoululakiin perustuvaa julkista valtaa (Ammattikorkeakoululaki 351/2003, 6 §). Toimivallan käyttö kohdistuu ammattikorkeakoulun ja opiskelijan väliseen suhteeseen sekä asettaa opiskelijoille velvollisuuksia ja rajoituksia, joiden avulla ammattikorkeakoulut ohjaavat, valvovat ja sääntelevät opiskelijan opiskelua ammattikorkeakoulussa. Ammattikorkeakoulun toiminta vaikuttaa jokaisen opiskelijan opiskeluun, siksi on varmistettava, että ammattikorkeakoulu toimii asianmukaisesti ja laillisesti, ja että opiskelijan oikeudet toteutuvat. (Mäenpää 2011, 30.)

Lainmukaisen hallintotoiminnan ja koulutuspalvelun tuottamisen lisäksi ammattikorkeakouluilta vaaditaan yhä enemmän laadullista ja parempaa palvelua. Näihin tavoitteisiin liittyvät muun muassa hyvän hallinnon ja opiskelijan oikeusturvan vaatimukset. Hallintoasioiden käsittelyssä tulee noudattaa hyvän hallinnon vaatimuksia ja hallintotoiminnan tulee olla avointa. Oikeusturvan tehtävät voidaan jakaa yksityisen oikeusaseman suojaamista koskeviin yksilöllisiin (subjektiivinen) ja hallinnon lainalaisuuden yleistä toteutumista ja harkintavallan asianmukaista käyttöä koskeviin yleisiin (objektiivinen) tehtäviin. Oikeusturvakeepteet tulevat yleensä ajankohtaisiksi, mikäli ammattikorkeakoulu ei ole toiminut lain mukaan tai muuten asianmukaisesti. Oikeusturvakeinojen ensisijainen tarkoitus on yksilön oikeuksien suojaaminen ja toteuttaminen, mutta niillä pyritään

myös turvaamaan laadultaan ja sisällöltään hyvää hallintoa. (Mäenpää 2011, 1–2, 24.)

1.2 Opinnäytetyön tausta ja tavoite

Kiinnostukseni opiskelijan oikeusturvakysymyksiin ja niiden toteutumiseen ammattikorkeakoulussa heräsi käsitellessäni opiskelijoita koskevia asioita ammattikorkeakoulun opintosihteerin tehtävissä, sekä tradenomiopintojeni aikana esiin nousseista opiskelijan oikeuksia ja velvollisuuksia käsittelevistä kysymyksistä. Opintojeni aikana kaipasin yhdestä paikasta löytyviä selviä ohjeita ja menettelytapoja ammattikorkeakouluopintoihin liittyvissä asioissa. Yliopisto-opiskelijoille ja toisen asteen opiskelijoille suunnattuja oikeusturvaoppaita löysin oppilaitosten nettisivuilta. Ammattikorkeakouluissa opiskelijan oikeusturva-asiat löytyvät ammattikorkeakoulujen tutkintosäännöistä mutta varsinaisia oikeusturvaoppaita en löytänyt. Opinnäytetyöni toimeksiantaja on Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulu (jäljempänä PKAMK).

Opinnäytetyöni tavoitteena on tuoda esille, mitä seikkoja ammattikorkeakoulujen tulisi ottaa huomioon toiminnassaan ja miten menetellä opiskelijaa ja hänen opintojaan koskevissa asioissa niin, että opiskelijan lainmukainen oikeusturva toteutuu. Opinnäytetyöni tuloksena laadin ammattikorkeakouluopiskelijan oikeuksia ja velvollisuuksia sekä hallinnon oikeusperiaatteiden vaikutuksia opiskelijoiden asioiden käsittelyyn selventävän Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulun opiskelijan oikeusturvaoppaan (liite 1). Opas on tarkoitettu sekä tutkinto-opiskelijoiden että ammattikorkeakoulun henkilöstön avuksi opiskelijan oikeusturvaa koskevissa kysymyksissä.

1.3 Opinnäytetyön rakenne, aineisto ja tutkimusmenetelmä

Opinnäytetyöni on toiminnallinen opinnäytetyö, joka koostuu lainopillisesta teoriaosuudesta ja opinnäytetyön tuloksena laatimastani Pohjois-Karjalan ammatti-

korkeakoulun opiskelijan oikeusturvaoppaasta. Teoriaosuudessa selvitän aluksi lyhyesti ammattikorkeakoulujen toimintaa sääteleviä lakeja ja määräyksiä sekä niiden soveltamisesta ammattikorkeakoulujen toiminnassa. Luvussa kolme käsittelem oikeusturvan tehtäviä, oikeusturvamenetelmiä ja -keinoja. Seuraavissa luvuissa käsittelem lainsäädännössä ja ammattikorkeakoulun säännöissä määrättyjen vaatimusten mukaisen opiskelijan oikeusturvan toteutumista opiskelijan opinto-oikeuden saamisessa ja säilyttämisessä, lukuvuosi-ilmoittautumisessa, opetussuunnitelmien laadinnassa ja opintojen toteutuksessa sekä opiskelijan opintosuoritusten arvioinnissa ja opiskelijaan liittyvien asioiden hallintomenettelyssä. Lopuksi arvioin opinnäytetyöni prosessia ja omaa ammatillista kehittymistäni sen aikana sekä esittelen kokoamani opiskelijan oikeusturvaoppaan. Opiskelijoiden opintotukeen, henkilötietojen käsittelyyn ja luovuttamiseen sekä tietosuojaan liittyvät oikeusturvakysymykset jäävät opinnäytetyöni ulkopuolelle.

Lähdeaineistona olen käyttänyt ammattikorkeakouluja ja niiden toimintaa sääteleviä lakeja ja asetuksia, sekä niitä täydentäviä ammattikorkeakoulujen tutkintoesäntöjä. Lisäksi olen tutustunut oikeusalan kirjallisuuteen ja sähköiseen materiaaliin. Teoriaosuuden tueksi olen kerännyt tietoja opetusministeriön ja tilastokeskuksen ammattikorkeakouluilta vuosittain keräämistä AMKOTA -tilastoista.

Keräämiäni tietoja tutkin määrällisen eli kvantitatiivisen tutkimuksen keinoin las kemalla esimerkiksi keräämiäni tilastotietojen välisiä prosenttiosuuksia. Määrällinen tutkimus nojaa numeerisen informaation kokoamiseen ja siitä aineistosta luotavien muuttujien sisäisiin ja välisiin tunnuslukuihin. Aineisto edustaa tutkimusta, joka edellyttää suuria määriä yksittäisiä havaintoja, mutta havaittavien kohteiden määrä voi olla pieni. Aineisto voi olla tilastointiaineistoa, joka voidaan hankkia itse tai käyttää valmiita aikaisemmista tutkimuksista tai muista tilastoja tuottaneista lähteistä kerättyä aineistoa. Tilastoille asetetaan yleisiä tärkeydeltään vaihtelevia vaatimuksia. Tilastojen tulee olla julkisia, käyttökelpoisia, luotettavia, tiedoltaan riittävän yksityiskohtaisia, aikasarjojen ja kohteiden osalta yhdenmukaisia sekä kaikilta perustiedoiltaan salaisia. Salassapitosäännösten perustana on yksilön suojaaminen. Säännökset eivät aseta rajoituksia sille, kuka tietoja käyttää, vaan sille, mihin niitä käytetään. (Anttila 2006, 179–182.)

Tutkimuksen lähtökohtana on tavallisesti se, että tutkitaan esimerkiksi aikaisempien tutkimustuloksien avulla, mitkä ovat tähänastisten tietojen mukaan keskeiset, mitattavissa tai verrattavissa olevat vaikuttavat tekijät. Kvantitatiivisen tutkimuksen ajatuksena on saada tietoa, joka on luonteeltaan yleistä ja yleistettävissä. (Anttila 2006, 233–236.)

2 Ammattikorkeakoulut ja niiden toimintaa sääntelevät normit

Ammattikorkeakoulut ovat osa Suomen korkeakoulujärjestelmää. Niiden tehtävänä on ammattikorkeakoululain (jäljempänä AKL) 4 §:n mukaisesti:

Antaa työelämän ja sen kehittämisen vaatimukseen sekä tutkimukseen, taiteellisiin ja sivistyksellisiin lähtökohtiin perustuvaa korkeakouluopetusta ammatillisiin asiantuntijatehtäviin, tukea yksilön ammatillista kasvua ja harjoittaa ammattikorkeakouluopetusta palvelevaa sekä työelämää ja aluekehitystä tukevaa ja alueen elinkeinorakenteen huomioon ottavaa soveltavaa tutkimus- ja kehitystyötä sekä taiteellista toimintaa. Tehtäviään hoitaessaan ammattikorkeakoulujen tulee edistää elinikäistä oppimista.

Valtioneuvosto myöntää ammattikorkeakoulun ylläpitäjälle toimiluvan, jonka myöntämisen edellytyksenä on, että ammattikorkeakoulu on koulutustarpeen vaatima, ja koulutus täyttää ammattikorkeakoululle asetettavat laatu- ja muut vaatimukset. Toimilupa sisältää tiedot ammattikorkeakoulun tehtävistä, koulutusaloista, opiskelijamääristä ja sijaintipaikoista. Ylläpitäjä voi olla kunta, kuntayhtymä tai rekisteröity suomalainen yhteisö tai säätiö. Ammattikorkeakoulun sisäistä hallintoa johtavat ammattikorkeakoulun hallitus ja rehtori. (AKL 10 §.)

Ammattikorkeakouluista säädetään ammattikorkeakoululaissa, jonka täytäntöönpanosta on tarkemmin säädetty valtioneuvoston asetuksessa ammattikorkeakouluista (352/2003). Ammattikorkeakoulun omistajuussuhteesta riippuen ammattikorkeakoulun hallintoa koskevat kuntalain (365/1995), osakeyhtiölain (1599/2009) tai säätiölain (109/1930) säännökset. Hallintolain (434/2003) säännökset sääntelevät viranomaisten hallintotoimintaa ja sisältävät määräyksiä asi-

oiden vireilletulosta, käsittelystä ja tiedoksiannosta. Hallintolakia (jäljempänä HL) sovelletaan myös yksityisen toimielimen toiminnassa sen hoitaessa julkista hallintotehtävää (2.3 §). Siten ammattikorkeakoulun, jonka omistaa osakeyhtiö tai kuntayhtymä, tulee noudattaa hallintolain vaatimuksia julkista koulutustehtävää hoitaessaan (Lahtinen & Lankinen 2009, 40–41).

Ammattikorkeakoululain mukaisesti ammattikorkeakoulun hallinnosta ja hallintoelimiin liittyvistä asioista määrätään tarkemmin ammattikorkeakoulun säännöissä (13 a §). Ammattikorkeakoulun tutkintosäännössä täsmennetään lain-säädännön määrittelyjä ammattikorkeakouluopinnoista, muun muassa opintoihin ja niiden suorittamiseen liittyvistä ammattikorkeakoulun yhteisistä säännöistä ja toimintatavoista. Tutkintosäännöstä määrätään valtioneuvoston asetuksessa ammattikorkeakouluista (16 §). Tutkintosääntöä voidaan muuttaa ammattikorkeakoulun hallituksen päätöksellä tarvittaessa.

Ammattikorkeakoulun toimintaa ohjaa ja arvioi valtioneuvosto hyväksymillään koulutuksen ja tutkimuksen kehittämissuunnitelmillaan. Ammattikorkeakoululain 8 §:n nojalla opetusministeriö ja ammattikorkeakoulun ylläpitäjä sopivat yhdessä ammattikorkeakoulun kanssa määrävuosittain ammattikorkeakoulun toiminnalle asetettavista kansallisen korkeakoulutuspolitiikan kannalta keskeisistä tavoitteista ja niiden seurannasta sekä koulutuspolitiikan kannalta keskeisistä valtakunnallisista kehittämishankkeista. Ammattikorkeakouluilla on sisäisissä asioissaan itsehallinto, johon kuuluu oikeus päättää opetuksen järjestämisestä ja koulutuksen kehittämisestä itsenäisesti, ilman että opetushallitus tai ammattikorkeakoulun ylläpitäjä siihen puuttuvat (AKL 3 §). Ammattikorkeakoulun tulee vastata järjestämänsä koulutuksen ja muun toiminnan laadun arvioinnista sekä osallistua määräajoin ulkopuoliseen arviointiin, jota pääosin järjestää valtioneuvoston asettama korkeakoulujen arviointineuvosto. (Lahtinen & Lankinen 2009, 71–73.)

Ammattikorkeakoulujen toimintaan sovelletaan ensisijaisesti ammattikorkeakoululakia, joka on erityislaki. Jos ammattikorkeakoululaki ja valtioneuvoston asetus ovat ristiriidassa, sovelletaan ensisijaisesti ammattikorkeakoululakia. Hallintolaki on yleislaki ja sitä sovelletaan, jos ammattikorkeakoululaissa ei ole asiasta säännöksiä tai, jos asetukset ovat ristiriidassa sen kanssa. Hallintolakia voidaan

soveltaa myös ammattikorkeakoululakia täydentävänä. Jos ammattikorkeakoululain ja hallintolain säännökset ovat keskenään ristiriidassa, sovelletaan ensisijaisesti ammattikorkeakoululakia. Asetus ammattikorkeakouluista (jäljempänä AKA), kuten muutkin ammattikorkeakoulujen toimintaa säätelevät asetukset, ovat lakia alemmanasteisia säädöksiä. Asetusten jälkeen tulevat sovellettaviksi ammattikorkeakoulun säännöt, ohjeet ja muut määräykset, jotka eivät saa olla ristiriidassa ylempien normien kanssa; jos näin käy, sovelletaan ylempiä normeja. Opetussuunnitelmien tulee olla johtosäännön sekä lakien ja asetusten kanssa yhdenmukaisia. (PL 106, 107 § ja HL 5 §.)

3 Oikeusturva hallintoasioissa ja hallinnon oikeusperiaatteet

3.1 Lainalaisuusperiaate

Suomen perustuslain 2 §:n 3 momentissa määritellyn hallinnon lainalaisuusperiaatteen mukaisesti hallinnon toimielinten käyttämän julkisen vallan on perustuttava lakiin, joka antaa niille oikeuden tehdä julkisen vallan sisältäviä päätöksiä ja käyttää toiminnassaan julkista valtaa. Myös yksilön oikeuksien ja velvollisuuksien perusteista on perustuslain 80 §:n 1 momentin mukaan säädettävä laissa. Ammattikorkeakouluopiskelijan oikeuksista ja velvollisuuksista säädetään ammattikorkeakoululaissa, jota täydentää valtioneuvoston asetus ammattikorkeakouluista. Julkishallinnon toimintaan kuuluu muun muassa järjestää koulutuspalveluja, jotka sisältyvät Suomen perustuslain 16 §:ssä määriteltyihin sivistyksellisiin oikeuksiin. (Mäenpää 2011, 47–50.)

Lainmukaisuus pyritään takaamaan hallintoviranomaisten toimintaan kohdistuvilla oikeusturvakeinoilla, joilla on useita toisiinsa liittyviä tehtäviä. Tehtävien tarkoituksena on suojata hallinnon asiakkaan oikeuksia ja etuja suhteessa hallintoon. Oikeusturvakeinoilla pyritään myös varmistamaan ja tehostamaan asiakkaan oikeuksien ja etujen toteutumista viranomaisen käytännön toiminnassa (ennalta vaikuttava oikeussuoja) sekä varmistamaan loukatun oikeuden palauttamisen tai korjaamisen (jälkikäteinen oikeussuoja). Käsittelen näitä oikeustur-

vakeinoja luvussa 7 Menettely opiskelijaan liittyvissä asioissa. (Mäenpää 2004, 311.)

Esimerkki: Opiskeluoikeutensa menettänyt opiskelija, joka on saanut kielteisen päätöksen opiskeluoikeutensa palauttamista koskevaan hakemukseen, voi hakea saamaansa päätökseen oikaisua ammattikorkeakoulun hallitukselta.

3.2 Oikeusturva ja oikeusturvakeinot

Ammattikorkeakoulu on julkinen oppilaitos ja käyttää siten julkista valtaa. Suomen perustuslain 22 §:n mukaan julkisen vallan on turvattava perusoikeuksien ja ihmisoikeuksien toteutuminen. Ammattikorkeakoulun toiminnassa ja hallintoasioiden käsittelyssä tulee ottaa huomioon Suomen perustuslaissa säädetyt menettelylliset perusoikeudet (21 §), joiden mukaisesti opiskelijoilla on oikeus saada asiansa käsitellyksi asianmukaisesti ja ilman aiheetonta viivytystä ammattikorkeakoulussa. Oikeusturvakeinoilla pyritään varmistamaan, että opiskelijoita kohdellaan samanlaisissa asioissa samalla tavalla. Lisäksi jokaisen opiskelijan tulee saada ammattikorkeakoulun hallinnossa yhdenmukainen, tasapuolinen ja puolueeton kohtelu sekä viranomaiselta kuuluvat edut ja oikeudet asianmukaisesti ja täysimääräisenä, ilman lakiin perustumattomia rajoituksia tai liiallisia velvollisuuksia. (Mäenpää 2004, 13.)

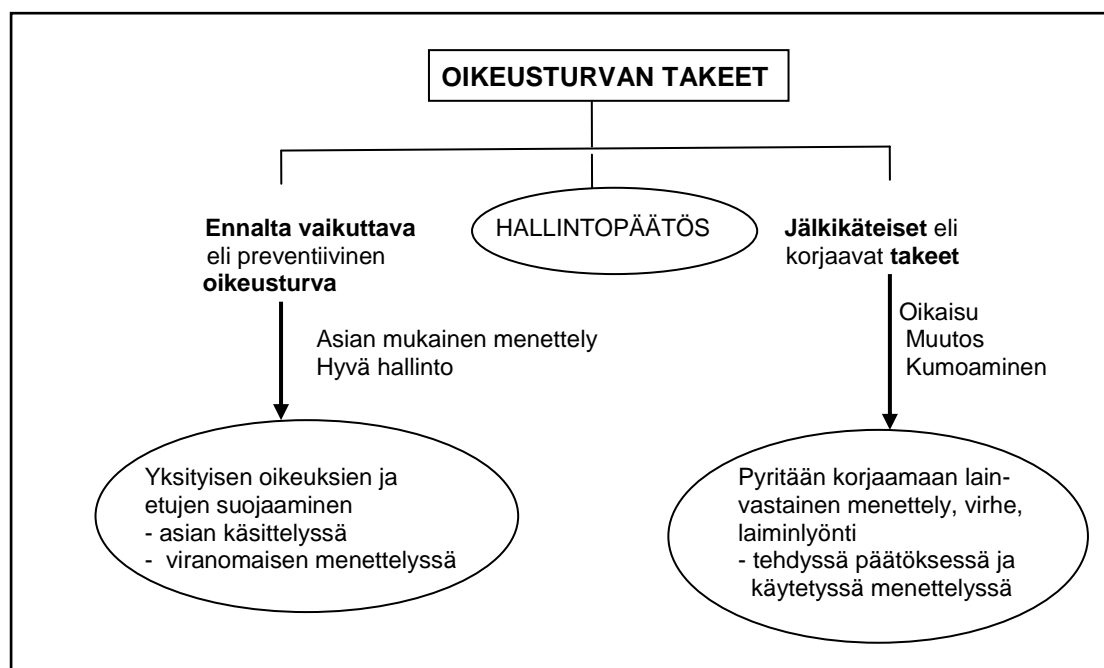
Hallintolain keskeisenä tarkoituksena on toteuttaa ja edistää oikeusturvaa hallintoasioissa (HL 1 §). Oikeusturvanäkökohtien huomioiminen hallintoasiaa käsiteltäessä ja julkisia palveluja toteutettaessa kuuluvat hyvään hallintoon. Oikeusturvan edellytysten kannalta on tärkeää määritellä hallinnon asiakkaan menettelylliset oikeudet ja velvollisuudet sekä viranomaiselle asetettavat menettelylliset vaatimukset ja hyvän hallinnon perusteet. Oikeusturvan toteutuminen hallintoasiassa edellyttää hallintolain menettelysäännösten huomioon ottamista. (Mäenpää 2004, 187.)

Hallintoviranomaisten toimintaan kohdistuvien oikeusturvakeinojen tarkoituksena on

- suojata hallinnon asiakkaan oikeuksia ja etuja suhteessa hallintoon

- pyrkiä loukatun oikeuden palauttamiseen tai korjaamiseen, jos loukkaus koskee aineetonta oikeutta tai etua
- varmistaa asiakkaan oikeuksien ja etujen toteutuminen tai tehostaa niiden toteutumista viranomaisen toiminnassa
- pyrkiä saamaan oikeus täysimääräisesti toteutettua, jos viranomainen laiminlyö oikeuden tai edun toteutumisen tai puuttuu oikeuteen ilman perustetta. (Mäenpää 2004, 311.)

Oikeusturvan takeet voidaan ryhmitellä ennalta vaikuttavaan eli preventiiviseen oikeusturvaan ja jälkikäteisiin eli korjaaviin takeisiin, sen mukaan, missä vaiheessa käsittelyä niitä voidaan käyttää ja, mikä on niiden keskeinen kohde. Ennalta vaikuttava oikeusturva liittyy asian käsittelyn ja viranomaisen menettelyn sääntelyyn. Yksityisen oikeuksia ja etuja pyritään jo ennakolta suojaamaan asianmukaisella menettelyllä ja hyvällä hallinnolla. Jälkikäteiset takeet koskevat jo tehtyä päätöstä ja siinä käytettyä menettelyä. Niillä pyritään korjaamaan lainvastainen menettely, virhe tai laiminlyönti aineellisen oikeuden toteuttamiseksi oikaisemalla, muuttamalla tai kumoamalla tehty päätös. Kullekin menettelylle on erikseen säännelty oikeusturvakeino (kuvio 1). Tehokkaimpia oikeusturvakeinoja ovat korjaus-, valitus- ja oikaisumenettelyt, joilla tehtyä päätöstä voidaan muuttaa. (Mäenpää 2004, 311–312.)

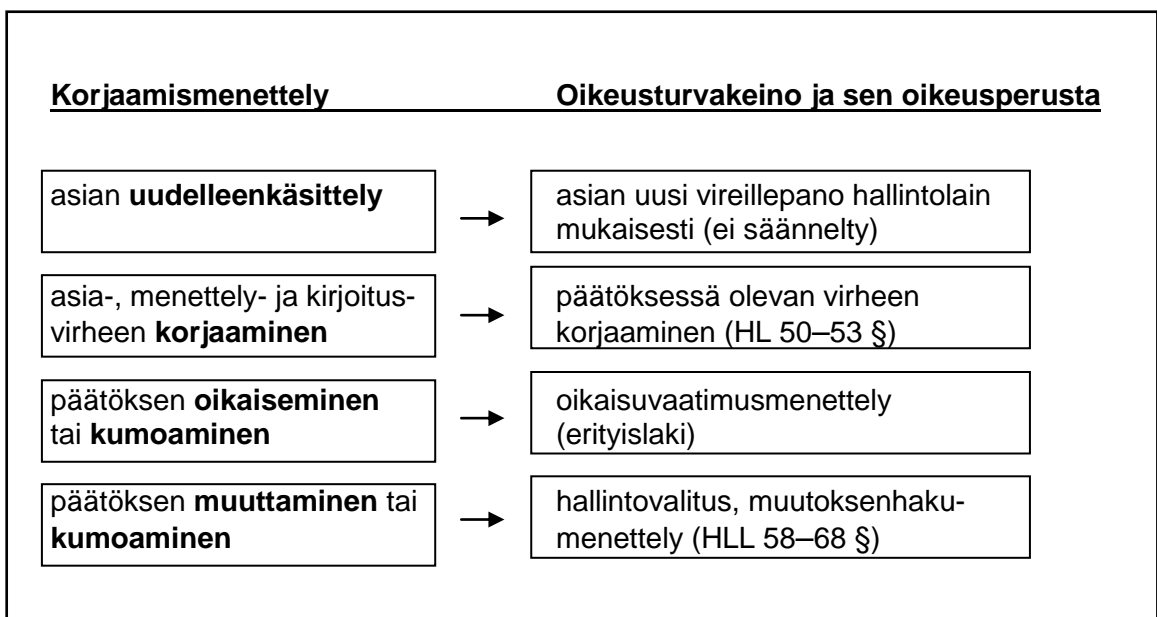

Kuvio 1. Oikeusturvan takeet ja niiden vaikutus kohteisiinsa.

Hallintolaissa säädetään ensisijaisesti oikeussuojan ennakkollisista takeista, jotka kohdistuvat päätöksentekoa edeltävään menettelyyn, esimerkiksi asian vireillepanoon, selvittämiseen ja päätöksentekoon. Hallintolain tarkoitus on toteuttaa ja edistää oikeusturvaa hallintoasian käsittelyvaiheessa. Päätöksenteon jälkeisistä oikeusturvan takeista säännellään hallintolaissa vain päätöksessä ja asian käsittelyssä olevan virheen korjaamisesta.

Menettelyt virheellisen hallintopäätöksen ja menettelyvirheen korjaamiseksi ovat

- 1) hallinnon sisäinen hallinnollinen järjestelmä, jolloin virheen tehnyt viranomainen korjaa tekemänsä virheen itse ja
- 2) hallintopäätöksessä oleva virhe toimitetaan ratkaistavaksi hallintotuomioistuimeen, joka voi kumota lainvastaisen päätöksen tai muuttaa päätöstä (kuviot 2). (Mäenpää 2004, 312–313.)

Kuvio 2. Menettelyt virheellisen hallintopäätöksen ja menettelyvirheen korjaamiseksi opiskelijan asiassa (Mäenpää 2004, 313.)

3.3 Oikeusperiaatteet hallinnon toiminnassa

Viranomaisen on kohdeltava hallinnossa asioivia tasapuolisesti sekä käytettävä toimivaltaansa yksinomaan lain mukaan hyväksyttäviin tarkoituksiin. Viranomaisen toimien on oltava puolueettomia ja oike-

assa suhteessa tavoiteltuun päämäärään nähden. Niiden on suojattava oikeusjärjestyksen perusteella oikeutettuja odotuksia. (HL 6 §)

Suomalaisen hallinto-oikeuden keskeiset ja hyväksytyt arvopäämäärät sekä EU-oikeudellisen oikeuskäytännön vaikutukset ovat vahvistaneet tarvetta suojata yksilön perusteltuja odotuksia. Yleiset hallinto-oikeudelliset periaatteet – *yhdenvertaisuus, objektiivisuus, suhteellisuus, tarkoitussidonnaisuus ja luottamuskensuoja* – vastaavat näitä päämääriä. Periaatteiden keskeinen tehtävä on ohjata viranomaisen toimintaa ja päätöksentekoa, sekä tosiasiallista hallintotoimintaa ja asiakkaiden kohtelua. Hallintoperiaatteiden noudattaminen kuuluu yleisiin virkavelvollisuuksiin hallintotoiminnassa ja päätöksenteossa. Ammattikorkeakoulun tulee noudattaa kaikessa hallinnossaan ja toiminnoissaan hyvän hallinnon oikeusperiaatteita, esimerkiksi opetussuunnitelmien laadinnassa, opintojen ohjaamisessa ja opintosuoritusten arvioimisessa sekä kaikissa opiskelijoita koskevien asioiden käsittelyssä ja päätöksenteossa. (Mäenpää 2011, 58–60.)

3.3.1 Yhdenvertaisuusperiaate

Periaatteen mukaisesti ammattikorkeakoululla on velvollisuus kohdella opiskelijoita tasapuolisesti ja johdonmukaisesti. Hallintolain yhdenvertaisuusperiaate täsmentää Suomen perustuslain 6 §:n säännöstä ihmisten yhdenvertaisuudesta lain edessä. Tasapuolinen kohtelu edellyttää arviointia, jossa kunkin asian erityispiirteet otetaan riittävästi huomioon. Tasapuolisuus voi myös edellyttää olosuhteiden tai tapausten erilaisuuden vaatiessa erilaista kohtelua, jolloin erilaisen kohtelun on oltava asiallisesti perusteltavissa. Periaatteen edellyttämä johdonmukaisuus edellyttää, että samanlaisissa tapauksissa noudatetaan samanlaisia menettelyitä ja johdonmukaista ratkaisulinjaa ja huomioidaan asioiden erityispiirteet. (Mäenpää 2011, 60–62.)

Yhdenvertaisuusperiaate sisältää myös syrjintäkiellon, jonka mukaan ketään ei saa asettaa perusteettomasti eriarvoiseen asemaan tai suosia esimerkiksi alkuperän, uskonnon, iän tai sukupuolen perusteella. Tietyissä tilanteissa voidaan johdonmukaisella ja asiallisella erityiskohtelulla suosia heikommassa asemassa tai vähemmistönä olevia, yhdenvertaisuuden saavuttamiseksi. Erityiskohtelun

tulee perustua suunnitelmaan ja käytettyjen toimien ja menettelyn on oltava kohtuullisessa suhteessa tavoitteeseen. (Mäenpää 2011, 61–62.)

Esimerkki: Ammattikorkeakoulu voi opiskelijoiden yhdenvertaisuuden saavuttamiseksi pyynnöstä myöntää lisää aikaa kokeen suorittamiseen opiskelijalle, jolla on lääkärin toteama lukihäiriö tai näkövammaisen opiskelija saa käyttää avustajaa luentotilaisuuksissa.

3.3.2 Puolueettomuus- eli objektiviteettiperiaate

Periaatteen mukaisesti ammattikorkeakoulun päätöksenteon ja toiminnan on oltava puolueetonta ja riippumatonta ja toimien on oltava objektiivisesti perusteltavia. Hallintotoiminta ei saa perustua epäasiallisiin tai hallintotoiminnalle muuten vieraisiin perusteisiin, esimerkiksi ystävien suosintaan tai henkilökohtaisen hyödyn tavoitteluun. Ammattikorkeakoululla on velvollisuus perustella päätöksensä ja sen tulee toimia itsenäisesti lain mukaisesti ja puolueettomasti. Ammattikorkeakoulun tulee ottaa huomioon myös hallintolain esteellisyyssäännökset (27–30 §). Puolueettomuusperiaatetta noudattaen ammattikorkeakoulun käyttämä harkinta ei saa olla mielivaltaista, vaan hallintotoiminnan ja päätösten, mukaan lukien kaikki valmisteluvaiheet, tulee aina olla asiallisia ja asiasisällöltään puolueettomasti perusteltavissa. Esimerkiksi opetussuunnitelmien tulee olla läpinäkyviä ja niissä tulee olla yksilöidyt tiedot opintojen ja tutkintojen suorittamisesta. (Mäenpää 2011, 63–64.)

3.3.3 Suhteellisuusperiaate

Ammattikorkeakoulun toimenpiteiden tulee olla tavoiteltuun päämäärään nähden oikeassa suhteessa olevia. Sen toimet on mitoitettava oikeassa suhteessa tavoiteltuun päämäärään nähden, käyttäen kohtuullisuutta sekä velvollisuuksien että etujen myöntämisessä. Suhteellisuusperiaatteella on merkitystä erityisesti ratkaisuisissa, jolloin päätös on joko rajoittava tai kielteinen. Toimen suhteellisuutta arvioidaan kolmella periaatteella:

- 1) hallinnon kannalta toimen on oltava asianmukainen ja tehokas sekä so-
piva suhteessa tavoiteltuun tavoitteeseen ja päämäärään
- 2) toimen tarpeellisuus ja välttämättömyys on arvioitava erityisesti sen koh-
teen etujen ja oikeuksien kannalta
- 3) toimien pitää olla oikeasuhtaisia. (Mäenpää 2011, 65.)

Esimerkki: ammattikorkeakoulun opetussuunnitelmien opintovaa-
timusten tulee olla kohtuullisessa ja järkevässä suhteessa opinto-
jaksojen vaatimuksiin nähden, ja opintopisteiden tulee vastata opis-
kelijan tekemää työmäärää.

Suhteellisuusperiaate sisältää kohtuusperiaatteen, jolla pyritään tavoittelemaan tapauskohtaista oikeudenmukaisuutta. Hallinnollisen pakkokeinon on oltava kohtuullinen suhteessa teon laatuun ja moitittavuuteen. Periaatetta noudattaen ammattikorkeakoulun opiskelijaan kohdistuvan kurinpidollisen rangaistuksen on oltava kohtuullinen ja oikeassa suhteessa tehdyn rikkeen laatuun ja vakavuuteen nähden. Kurinpidollisten toimien tullee koventua asteittain suhteessa siihen, mitä vakavammasta rikkeestä on kyse. (Mäenpää 2011, 64–65.)

Esimerkki: Ammattikorkeakoulu antaa muistutuksen opiskelijalle, joka käyttää vilppiä koetilanteessa. Opiskelija, joka on plagioinut opinnäytetyöhönsä osia toisen henkilön opinnäytetyöstä, erotetaan ammattikorkeakoulusta määrääjäksi.

3.3.4 Tarkoitussidonnaisuuden periaate

Ammattikorkeakoulun edellytetään käyttävän toimivaltaansa vain siihen tarkoi-
tukseen, johon se on lain mukaan määritelty tai muutoin tarkoitettu käytettäväk-
si. Se ei myöskään saa käyttää asemansa tuomaa harkintavaltaa väärin, esimer-
kiksi painostuskeinona. Periaatteen voidaan sanoa sisältävän yleisen toimival-
lan väärinkäyttökiellon. Ei ole vain yhtä oikeaa ratkaisua, vaan eri viranomaiset
voivat samoja oikeusnormeja soveltaessaan päätyä samanlaisessa tapaukses-
sa erilaiseen ratkaisuun. Esimerkiksi ammattikorkeakoulut voivat itsemäärää-
misoikeutensa perusteella päättää erilaisista opetuksellisista ajoista lukuvuoden
sisällä. (Mäenpää 2011, 62.)

3.3.5 Luottamuksensuojan periaate

Ammattikorkeakoulun toimien on suojattava oikeusjärjestyksen perusteella oikeutettuja odotuksia (HL 6 §). Sen on noudatettava lakia, pysyä tekemissään päätöksissä ja antamissaan sitoumuksissa sekä noudattaa omaksumiaan toimintaperiaatteita. Ammattikorkeakoulu voi muuttaa käyttämäänsä tulkintalinjaa ja siihen perustuvaa päätöksentekoa perustellusta syystä. Myös uuden linjauksen tulee olla lainmukainen. Jos ammattikorkeakoulu antaa lain vastaisen neuvon tai ohjeen, se ei anna opiskelijalle oikeutta odottaa, että ammattikorkeakoulu toimisi tai käyttäisi päätäntävaltaansa lainvastaisesti hänen asiassaan. Opiskelija ei myöskään voi omalla selvästi lainvastaisella menettelyllä saada aikaan suojaavaa etua. (Mäenpää 2011, 66–67.)

Esimerkki: Opiskelija on unohtanut tehdä lukuvuosi-ilmoittautumisen määräaikana ja huomaa sen vasta opiskelujen alettua. Hän on kysynyt opettajalta neuvoa ja saanut ohjeen, että asia on hoidettu sillä, kun opiskelija ottaa yhteyttä opiskelijapalveluihin ja pyytää virkailijaa merkitsemään hänet opiskelijahallintojärjestelmään läsnäolevaksi opiskelijaksi. Opiskelija toimii neuvon mukaisesti ja närkästyy, kun selviää, että neuvo on ollut virheellinen ja hänen opiskeluoikeutensa on päätynyt ilmoittautumisvelvollisuuden laiminlyönnin johdosta ja että hänen tulee hakea opiskeluoikeutta takaisin. (AKL 25 §.)

Luottamuksensuojan periaatteen nojalla opiskelijoilla, vilpittömässä mielessä toimiessaan, tulee tietyin, perustelluin edellytyksin olla oikeus luottaa ammattikorkeakoulun toimintaan. Opiskelijan tulee voida luottaa siihen, että ammattikorkeakoulun toiminta ei yllättäen tai ainakaan takautuvasti muutu siltä osin kuin se vaikuttaa hänen oikeuteensa tai etuunsa rajoittavasti, tai muuten negatiivisesti.

Esimerkki: Ammattikorkeakoulut ovat opetusministeriön linjauksen ja suosituksen mukaisesti koulutustaan keskittäessään lakkauttaneet muun muassa koulutusohjelmia. Koulutusohjelmassa sillä hetkellä opiskeleville opiskelijoille ammattikorkeakoulu on järjestänyt koulutusta niin, että he ovat voineet suorittaa opetussuunnitelman mukaiset opintonsa normiajassa, ja voineet tarvittaessa käyttää heille kuuluvan ylimääräisen vuoden heti normiajan jälkeen. Opiskelijoilla on myös ollut mahdollisuus hakea jatkoaikaa opintojensa loppuun suorittamiseksi. Myös koulutusohjelman lopettamisen aikana poissaoleville opiskelijoille on toteutettu opetussuunnitelman mukaiset opinnot, tai opiskelijan henkilökohtaista opiskelusuunni-

telmaa on muutettu opiskelijan kanssa sopimalla niin, että opiskelija on suorittanut opintonsa loppuun toisen, saman koulutusohjelman samassa vaiheessa opintoja olevan ryhmän mukana.

4 Opiskeluoikeus ja lukuvuosi-ilmoittautuminen

Opiskelijaksi hyväksytyn, joka on ilmoittanut ottavansa vastaan opiskelupaikan, tulee ammattikorkeakoulun määräämällä tavalla ilmoittautua ammattikorkeakouluun, minkä jälkeen hänet merkitään opiskelijaksi. Opiskelijan on joka lukuvuosi ilmoitauduttava läsnä olevaksi tai poissaolevaksi ammattikorkeakoulun määräämällä tavalla. Opiskelija voi perustellusta syystä muuttaa läsnä- tai poissaoloilmoitustaan lukuvuoden aikana. (AKL 23 §).

Ammattikorkeakoululain yhden paikan säännön (22 §) mukaan opiskelijaksi hyväksytty voi ottaa vastaan vain yhden korkeakoulututkintoon johtavan opiskelupaikan saman lukukauden aikana alkavista opinnoista. Sääntö koskee vain valtakunnallisessa yhteishaussa mukana olevia koulutuksia. Opiskelupaikan vastaanottoilmoitus on sitova, eikä hakija voi muuttaa tai perua sitä. (Ammattikorkeakoulujen opintoasiainpäälliköiden työvaliokunta 2010, 4.)

Ammattikorkeakoulun tutkinto-opiskelija, jolla on voimassa oleva opiskeluoikeus, ja joka on ollut läsnä olevana opiskelijana vähintään yhden lukuvuoden, voi hakea siirtoa toiseen ammattikorkeakouluun suorittamaan samaa tutkintoa. Vastaanottava ammattikorkeakoulu voi edellyttää, että opiskelijalla on hyväksytyjä opintosuorituksia ennen siirtymistä. Ammattikorkeakoulun päättämät siirtoa koskevat valintaperusteet ja ohjeet sekä menettelytavat ja säännökset tulee olla julkisesti näkyvillä. Siirtohakemusten hyväksyminen on vastaanottavan ammattikorkeakoulun harkinnassa. Harkinnassa on sovellettava ammattikorkeakoulun päättämiä valintaperusteita yhdenmukaisesti kaikkiin siirtoa hakeneisiin opiskelijoihin. (Ammattikorkeakoulujen opintoasiainpäälliköiden työvaliokunta 2010, 12–13.)

Opiskelupaikan vastaanottaneen opiskelijan katsotaan aloittaneen opintonsa siitä ajankohdasta, kun hän ensimmäisen kerran on ilmoittautunut koulutukseen läsnäolevaksi. Opiskelija voi opiskelupaikan vastaanotettuaan ilmoittautua en-

simmäiseksi lukuvuodeksi poissaolevaksi opiskelijaksi ja siten siirtää opintojensa aloittamista vuodella. Ennen opintojen aloittamista käytetyt poissaolokaudet kuluttavat opiskelijan käytössä olevia poissaolokausia. (Ammattikorkeakoulujen opintoasiainpäälliköiden työvaliokunta 2010, 10.)

4.1 Opiskeluoikeus

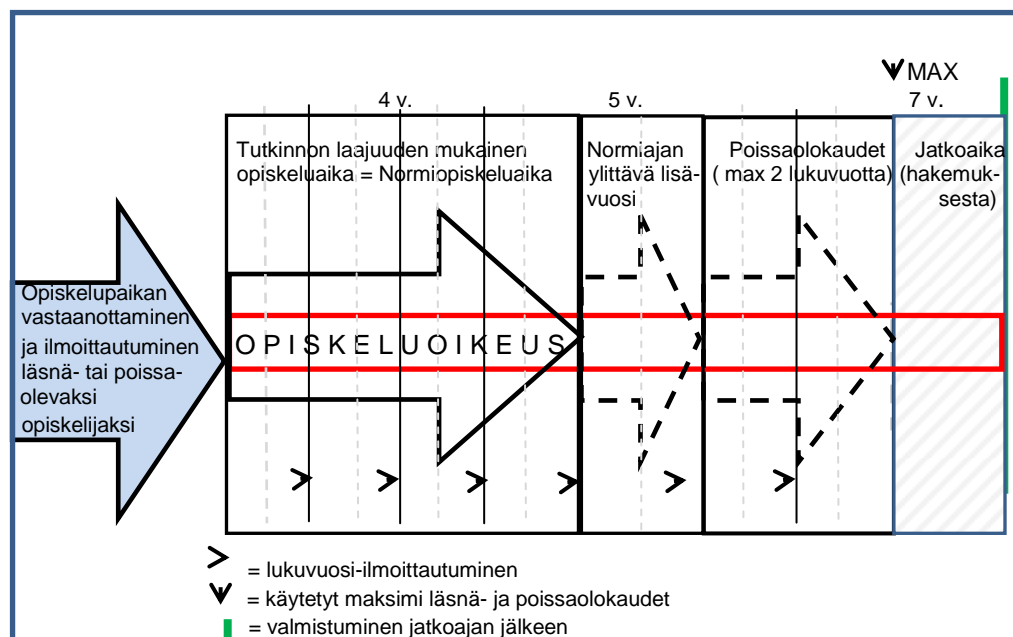
Suorittaakseen ammattikorkeakoulututkintoon tai ylempään ammattikorkeakoulututkintoon kuuluvia opintoja opiskelijalla tulee olla opiskeluoikeus, jonka hän saa ilmoittautuessaan ammattikorkeakouluun opiskelupaikan vastaanottamisen yhteydessä. Opiskeluoikeuden säilymisen edellytyksenä on, että opiskelija ilmoittautuu lukuvuosittain läsnä- tai poissaolevaksi opiskelijaksi. Nuorten ammattikorkeakoulututkintoon sekä ylempään ammattikorkeakoulututkintoon johtavassa koulutuksessa opiskeleva opiskelija saa opiskeluoikeuden pääsääntöisesti tutkinnon laajuuden mukaiseksi ajaksi sekä yhdeksi vuodeksi välittömästi sen jälkeen. Tutkinnon laajuus määräytyy opetusministeriön koulutusohjelmasta tekemän päätöksen mukaisesti (AKA 6 §). Aikuisten tutkintoon johtavassa koulutuksessa opiskeluoikeuden saa opintojen alussa tehtävän henkilökohtaisen opiskelusuunnitelman (HOPS) mukaiseksi ajaksi sekä yhdeksi vuodeksi välittömästi sen jälkeen.

Siirto-opiskelijana hyväksytyn opiskelijan opiskeluoikeus siirtyy opiskelijan mukana vastaanottavaan ammattikorkeakouluun, joten opiskelijan on erottava lähtöammattikorkeakoulusta. Eroaminen ennen opintojen aloittamista on edellytys siirto-opiskelupaikan vastaanottamiselle. Ammattikorkeakouluun siirto-opiskelijana hyväksytyn opiskelijan jo suorittamat tutkintoon sisältyvät opinnot hyväksiluetaan hänen tutkintoonsa korvaavuutena, opiskelijan hakemuksesta. (Ammattikorkeakoulujen opintoasiainpäälliköiden työvaliokunta 2010, 12–13.)

Opiskelijan opintojensa aikana käytettävissä olevien läsnäolokausien määrä lasketaan tutkinnon laajuuden mukaisen opiskeluajan ja sitä välittömästi seuraavan yhden lisävuoden syys- ja kevätlukukausista. Kaikilla tutkintoon johtavassa koulutuksessa opiskelevilla opiskelijoilla on opintojensa aikana käytettä-

vissä maksimissaan neljä poissaolokautta, joita ei lasketa opintojen enimmäis-aikaan. Mikäli opiskelija ei saa opintojaan suoritettua säännönmukaisen ja sitä välittömästi seuraavan yhden lisävuoden aikana, ammattikorkeakoulu voi ammattikorkeakoululain 25.2 §:n mukaisesti, erityisestä syystä, myöntää opiskelijalle hakemuksesta lisää aikaa opintojen loppuun saattamiseksi (kuvio 3). Menettelytavoista ja myönnettävän jatkoajan pituudesta määrätään ammattikorkeakoulun tutkintosäännössä.

Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulun tutkintosäännön määräysten mukaisesti jatkoajan myöntämiseen käytetään aina tapauskohtaista harkintaa. Myönnettävän jatkoajan pituus perustuu tutkinnon opetussuunnitelman mukaisten suoritettavien opintojen opintopisteiden yhteismäärään. Opiskelija toimittaa jatkoajahakemuksen opiskelijapalveluihin ennen opiskeluajan päättymistä ja liittää siihen vastuupettajan kanssa tehdyn opintosuunnitelman puuttuvien opintojen suorittamiseksi, sekä vapaamuotoisen selvityksen opintojen viivästymisen syistä.

Kuvio 3. Esimerkki 240 opintopisteen (4 v.) laajuiseen tutkintoon käytettävissä olevista maksimi läsnä- ja poissaoloajoista. Opiskelijan valmistuminen hakemuksesta myönnetyn jatkoajan jälkeen.

4.2 Opiskelu-oikeuden menettäminen ja palauttaminen

Ammattikorkeakoululain 25 §:n mukaisesti opiskelija voi menettää opiskelu-oikeutensa joko sen takia, että laiminlyö ilmoittautumisvelvollisuutensa tai sen takia, että opiskeluaika päättyy eikä opiskelija ole hakenut jatkoaikaa opintojensa loppuun saattamiseksi.

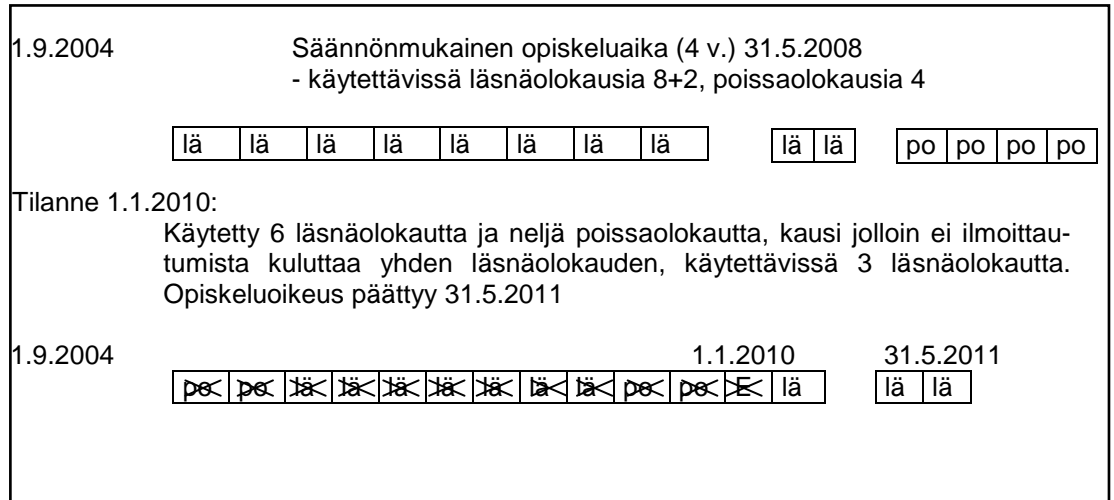
Opiskelija voi hakea opiskelu-oikeutta takaisin ammattikorkeakoulun tutkintosäännössä määrätyllä tavalla. Ammattikorkeakoulujen käytännöt opiskelu-oikeuden takaisinmyöntämisen ajankohdasta vaihtelevat, koska ammattikorkeakouluilla on asiassa päätäntävalta. PKAMK:ssa opiskelu-oikeus myönnetään takaisin aikaisintaan seuraavan lukukauden alusta lukien. Opetushallituksen suosituksen ja ammattikorkeakoulujen yhteisesti sopimien käytänteiden mukaisesti ne lukukaudet, jolloin opiskelijalla ei ole ilmoittautumisvelvollisuuden laiminlyönin seurauksena ollut opiskelu-oikeutta, lasketaan poissaolo-oikeutta kuluttavaksi ajaksi. Kun poissaolo-oikeuden maksimimäärä, kaksi lukuvuotta, on käytetty, kuluttaa poissaoloaika opiskelijan jäljellä olevia läsnäolokausia. (Ammattikorkeakoulujen opintoasianpäälliköiden työvaliokunta 2010, 4.).

Esimerkki: Opiskelija on 1.9.2004 vastaanottanut opiskelupaikan ammattikorkeakoulun koulutusohjelmasta, jonka säännönmukainen opiskeluaika on 4 v, ja arvioitu opintojen päättymispäivä on 31.5.2008. Hän on siirtänyt opintojen aloittamista vuodella ilmoittautumalla opiskelupaikan vastaanotettuaan poissaolevaksi opiskelijaksi. Poissaoloaika siirtää arvioitua opiskeluajan päättymispäivää eteenpäin poissaolokausien mukaisen ajan, eli 31.5.2009 saakka. Hän ilmoittautuu läsnäolevaksi opiskelijaksi 1.9.2005 ja on läsnäolevana 31.7.2008 saakka, lukuvuodeksi 2008–2009 hän ilmoittautuu poissaolevaksi.

Opiskelija jättää tekemättä ilmoittautumisen lukuvuodelle 2009–2010, jolloin hänen opiskelu-oikeutensa päättyy 1.8.2009. Opiskelu-oikeuden päättyessä opiskelija on käyttänyt 6 läsnäolokautta ja 4 poissaolokautta ja hänellä on jäljellä 4 läsnäolokautta; säännönmukaisesta opiskeluajasta kaksi lukukautta sekä yksi ylimääräinen lukuvuosi. 18.10.2009 opiskelija hakee takaisin opiskelu-oikeuttaan ammattikorkeakoululta 1.8.2009 alkaen. Ammattikorkeakoulu myöntää opiskelu-oikeuden takaisin 1.1.2010 alkaen.

Jättäessään ilmoittautumatta opiskelija on jo käyttänyt kaikki käytettävissään olevat 4 poissaolokautta, joten syyslukukausi 2009, jolloin hänellä ei ole ilmoittautumistietoa, kuluttaa yhden hänen jäljellä olevista läsnäolokausistaan. Opiskelijalla on käytettävissään sään-

nönmukaisen ajan jälkeen kolme lukukautta ja hänen opiskeluoikeutensa päättyy 31.5.2011.

Kuvio 4. Ilmoittautumisvelvollisuuden laiminlyönnin vaikutus jäljellä olevaan opiskeluaikaan opiskeluoikeuden takaisin myöntämisen yhteydessä.

Tutkintosäännön mukaisesti opiskeluoikeuden menettänyt opiskelija ei voi suorittaa opintoja tai niihin kuuluvaa harjoittelua, saada opintosuoritusmerkintöjä eikä saada tutkintotodistusta. Hän menettää samalla myös oikeuden opintotuen saamiseen ja opiskelijalle kuuluviin muihin etuuksiin, kuten esimerkiksi opiskelijaterveydenhuoltoon sekä VR:n ja Matkahuollon myöntämiin matkaetuuksiin.

Opiskelijan saamassa, opiskeluoikeuden palauttamista koskevassa päätöksessä tulee näkyä päätöksen perusteet ja normit, joihin päätös perustuu. Lisäksi päätökseen tulee liittää ohjeet oikaisuvaatimuksen tekemiseksi. Asetuksen (1230/2009) ammattikorkeakoulujen toiminnasta perittävistä maksuista mukaisesti ammattikorkeakoulu perii opiskeluoikeuden palauttamishakemuksen käsittelystä 35 euron käsittelymaksun (2 ja 3 §).

Ammattikorkeakoululain mukaisesti opiskelija voi hakea opiskeluoikeuden takaisinmyöntämistä koskevaan päätökseen kirjallisesti oikaisua ammattikorkeakoulun hallitukselta 14 päivän kuluessa siitä, kun hän on saanut tiedon päätöksestä. Oikaisuvaatimusta koskevaan päätökseen tyytymätön opiskelija voi hakea päätökseen muutosta valittamalla siihen hallinto-oikeuteen, jonka tuomiopiirissä ammattikorkeakoulun päätoimipaikka sijaitsee. Hallinto-oikeuden asiassa antamaan päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla. (AKL 25.3, 42 §).

4.3 Lukuvuosi-ilmoittautuminen

Ammattikorkeakouluasetuksen mukaisesti lukuvuosi alkaa elokuun 1. päivä ja päättyy heinäkuun 31. päivä (7 §). Lukuvuosi sisältää syys- ja kevätlukukauden. Ammattikorkeakoululain mukaisesti syyslukukausi alkaa 1. päivä elokuuta ja päättyy joulukuun 31. päivä, kevätlukukausi alkaa 1. päivä tammikuuta ja päättyy heinäkuun 31. päivä. (22.3 §). Koulutusohjelmien lukuvuosittaisesta opetuksellisesta ajasta ammattikorkeakoulu päättää tutkintosäännön määräämällä tavalla, ammattikorkeakoulun hallituksen päättämän lukuvuoden opetuksellisen ajan alkamis- ja päättymispäivien rajoissa.

Esimerkki: PKAMK:ssa lukuvuoden 2011–2012 (1.8.2011–31.7.2012) opetuksellinen aika on ammattikorkeakoulun hallituksen päätöksen mukaisesti 1.9.2011–18.6.2012, josta:

- syyskausi 1.9.2011–27.1.2012
- kevätkausi 30.1.2012–18.6.2012 ja
- opetukseton aika 19.6.–31.8.2011.

Opiskelijan on ilmoittauduttava erikseen joka lukuvuodelle läsnä- tai poissaolevaksi opiskelijaksi, ammattikorkeakoulun määräämällä tavalla ja aikana. Hyvän hallinnon periaatteiden mukaisen ammattikorkeakoulun tulee tiedottaa ilmoittautumisajasta ja -tavasta hyvissä ajoin ennen ilmoittautumisajan alkamista niin, että tieto on jokaisen opiskelijan saatavilla. Opiskelijalla on vastuu seurata ammattikorkeakoulun tiedotteita. Tutkintosäännön mukaan vastuu ilmoittautumisesta on opiskelijalla itsellään, samoin vastuu seuraamuksista, jos hän jättää ilmoittautumisen tekemättä.

Tutkintosäännön mukaan vain läsnä olevaksi opiskelijaksi ilmoittautunut opiskelija voi saada suoritusmerkintöjä suorittamistaan opinnoista, suorittaa tutkintoon kuuluvaa harjoittelua, tehdä opinnäytetyön ja kirjoittaa siihen liittyvän kypsyysnäytteen sekä valmistua. Opiskelijan tulee olla läsnä olevana myös suorittaessaan opiskelija- tai harjoittelijavaihtoa ulkomailla.

Opiskelijalla on ammattikorkeakoululain mukaisesti oikeus tekemänsä **poissaoloilmoituksen** perusteella olla poissa yhteensä kaksi lukuvuotta ilman, että poissaoloaika lyhentää hänen kokonaisopiskeluaikaansa (24.2 §). Poissaoloaikana opiskelijalla ei ole oikeutta suorittaa opintoja tai niihin kuuluvaa harjoittelua

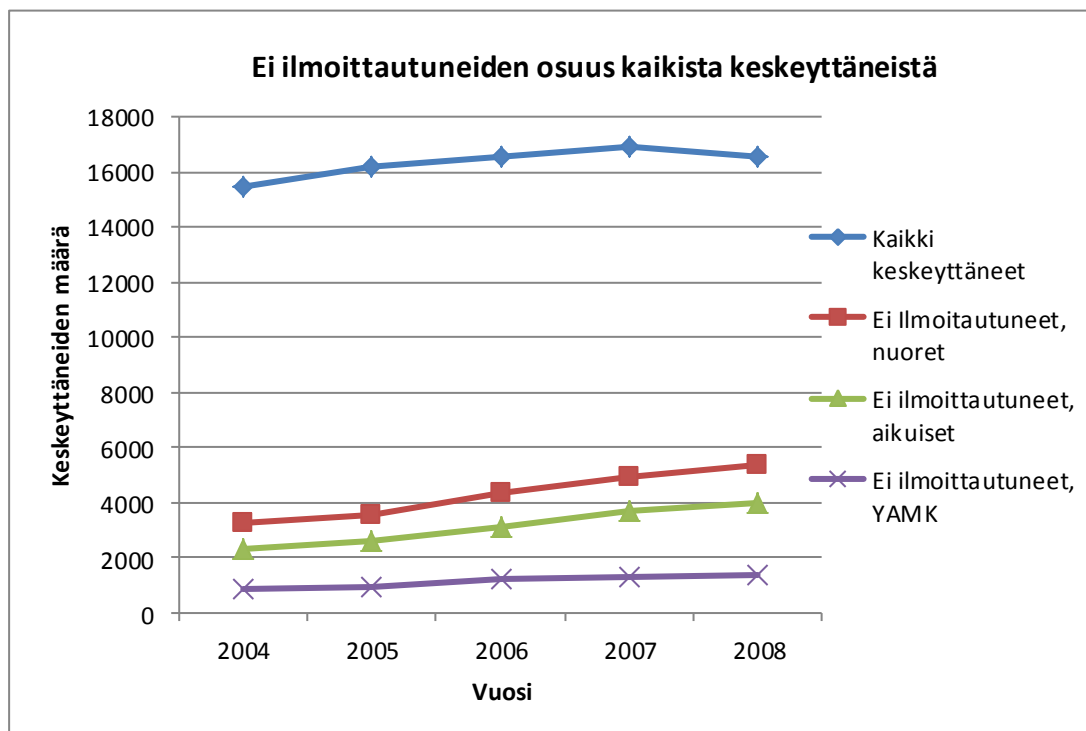
eikä saada ohjausta opinnäytetyöhön. Tutkintolautakunta ei voi hyväksyä pois-
saolevan opiskelijan tutkintoon valmistumista.

Opiskelijalla on mahdollisuus **muuttaa tekemäänsä ilmoittautumistietoa** kes-
ken lukuvuoden erityisistä syistä, jotka ammattikorkeakoulun hallitus määritte-
lee. Ilmoittautumisvelvollisuuden laiminlyönyt opiskelija menettää opiskeluoikeu-
tensa, jota hän voi hakea takaisin ammattikorkeakoulun tutkintosäännössä
määrätyllä tavalla. (AKL 23 ja 25.1 §.)

Ilmoittautumisvelvollisuuden laiminlyönnin seurauksena päättyneellä opiskeluo-
keudella on seurauksia paitsi opiskelijalle, niin myös ammattikorkeakoululle.
Opintonsa keskeyttäneiden määrällä on suora vaikutus ammattikorkeakoulussa
suoritettujen tutkintojen määrään, joka on yksi opetusministeriön ammattikor-
keakouluille myöntämän rahoituksen yksikköhinnan perusteista (1705/2009
26.4 §).

Ammattikorkeakoulut toimittavat vuosittain toimintatiedoistaan tietoja opetusmi-
nisteriön (myöhemmin OPM) antamien mittareiden mukaisesti opetusministeri-
ön AMKOTA -päätös- ja tilastointitietokantaan. OPM on uusinnut mittaristoaan
vuonna 2009, josta alkaen opintojen keskeyttämistietoja ei enää ole tilastoitu.

AMKOTA:n tilastotietojen mukaan vuosina 2004-2008 suurimmat ammattikor-
keakouluopintojen keskeyttämisen syyt olivat ilmoittautumisvelvollisuuden lai-
minlyönnin seurauksena päättyneet opiskeluoikeus ja opiskeluajan päättyminen.
Ei-ilmoittautuneiden opiskelijoiden määrä kasvoi tarkastelujaksolla joka vuosi
ollen suurin vuonna 2008, jolloin kaikkien opintonsa keskeyttäneiden tutkinto-
opiskelijoiden määrästä (16 584) ei-ilmoittautuneiden opiskelijoiden osuus oli
64,50 %. Näistä oli nuoria 32,25 % (5 348), aikuisia 24,18 % (4010) ja yamk-
opiskelijoita 8,06 % (1338) (kuviokuva 5). Huomattavaa on, että kaikkien opintonsa
keskeyttäneiden määrä laski vuodesta 2007 vuoteen 2008, mutta samalla ajalla
ei-ilmoittautuneiden opiskelijoiden määrä kasvoi.

Kuvio 5. Ei-ilmoittautuneiden ammattikorkeakouluopiskelijoiden osuus kaikista opintonsa keskeyttäneiden määrästä vuosina 2004-2008. (AMKOTA-tilasto.)

5 Opetussuunnitelmat ja opintojen toteuttaminen

Ammattikorkeakoululain mukaan ammattikorkeakouluilla on opetuksen ja tutkimuksen vapaus, opetuksessa on noudatettava koulutuksen ja opetuksen järjestämisestä annettuja säännöksiä ja määräyksiä (16 §). Ammattikorkeakoulussa annetaan opetusta sille toimiluvassa määrätyn koulutustehtävän rajoissa korkeakoulututkintoon johtavassa koulutuksessa ja ammatillisissa erikoistumisopinnoissa sekä annetaan muuta aikuiskoulutusta ja avointa ammattikorkeakouluopetusta. Opetus on julkista ja maksutonta. (AKL 17 §.)

Opintojen mitoituksen peruste on opintopiste. Yhden lukuvuoden opintojen suorittamiseen vaaditaan keskimäärin 60 opintopistettä (5.1 §). Ammattikorkeakoulututkintoon johtavien opintojen laajuus on 180, 210 ja 240 opintopistettä, tai laajempia opetusministeriön erityisistä syistä tekemän vahvistuksen perusteel-

la. Ylempään ammattikorkeakoulututkintoon johtavien opintojen laajuus on 60 tai 90 opintopistettä. (AKA 5 §.)

5.1 Opetuksen suunnittelu

Ammattikorkeakouluasetuksen 9 §:n mukaisesti kullekin koulutusohjelmalle on laadittava opetussuunnitelma, jossa määrätään kunkin opintojakson tavoitteet, käsiteltävä asiakokonaisuus, laajuus opintopisteinä, opetuksen ja harjoittelun määrä sekä vaadittavat suoritukset. Ammattikorkeakoulu päättää koulutusohjelmien opetussuunnitelmista tutkintosäätönsä määräysten mukaisesti (AKL 19.3 §).

Ammattikorkeakoulu päättää koulutusohjelmien opetussuunnitelmien laadinnasta ja koulutuksen toteutusratkaisuja ohjaavista pedagogisista periaatteista tutkintosäätönsä mukaisesti, huomioiden työelämän tarpeet, ammattikorkeakoulun strategiat ja opiskelijoiden ennakoitua valmiudet. Opetussuunnitelmat vahvistaa ammattikorkeakoulun hallitus. (PKAMK:n tutkintosäätö 4 §.) Koulutusohjelman opetussuunnitelma on perusta laadittaessa opiskelijan henkilökohtaista opiskelusuunnitelmaa (HOPS). Opetussuunnitelmat ovat myös opettajan ja opiskelijan työväline ja lisäksi niiden tulee tarjota opintoja, jotka sisällöltään, oppimistavoitteiltaan ja menetelmiltään vastaavat tulevien opiskelijoiden odotuksia ja työelämän vaatimuksia.

Opetussuunnitelmia laadittaessa tulee huomioida hallintolain suhteellisuusperiaatteen vaatimukset, joiden mukaisesti opetussuunnitelmien opinto- ja tutkinto-vaatimuksien tulee olla oikeassa suhteessa siihen, mitä opinnoilta ja tutkinnolta vaaditaan. Myös opintojakson vaatimusten tulee olla oikeassa suhteessa siitä saatavaan opintopistemäärään nähden. (Laukkanen 2008, 20.)

Tarkasti ja selkeästi laaditut opetussuunnitelmat ovat opiskelijan ennakkollisen oikeusturvan tae ja auttavat opiskelijoita opintojen suunnittelussa ja tavoiteajassa valmistumisessa. Hallintolain puolueettomuusperiaatteen mukaisesti opetussuunnitelman tulee olla läpinäkyvä ja sen tulee sisältää yksilöityjä tietoja opintojen ja tutkinnon suorittamisesta. Opiskelija voi arvioida ammattikorke-

koulun toimintaa ja sen objektiivisuutta opetussuunnitelman perusteella antaessaan opiskelijapalautetta ammattikorkeakoululle. Ammattikorkeakoulun tulee mahdollisuuksien mukaan huomioida opiskelijapalautteet kehittäessään toimintaansa ja laatiessaan uusia opetussuunnitelmia. (Laukkanen 2008, 9.)

Opetussuunnitelmien laadinnassa, opetuksessa ja opintojen järjestämisessä ammattikorkeakoulun tulee huomioida EU:n opetusministerien toukokuussa 2009 yhdessä laatima työhöje ”Education and training 2020 (ET 2020)”, jossa on päätetty eurooppalaisen koulutusyhteisön strategiset puitteet vuoteen 2020 saakka. Ohjeen mukaisesti EU:n alueen koulutusyhteistyö rakentuu neljälle strategiselle tavoitteelle, joita ovat:

- 1) elinikäisen oppimisen ja liikkuvuuden edistäminen,
- 2) koulutuksen laadun ja tehokkuuden parantaminen,
- 3) tasa-arvon, sosiaalisen yhteenkuuluvuuden ja aktiivisen kansalaisuuden edistäminen sekä
- 4) luovuuden, innovoinnin ja yrittäjyyden kehittäminen. (European Commission. Education and training –internetsivusto.)

5.2 Opintojen toteuttaminen

Tutkintoon johtavat opinnot järjestetään koulutusohjelmina, joista opetusministeriö päättää vuosittain ammattikorkeakoulun esityksestä. Koulutusohjelmat ovat ammattikorkeakoulun suunnitteleamia ja järjestämiä opintokokonaisuuksia, jotka suuntautuvat johonkin työelämän ammatillista asiantuntemusta edellyttämään tehtäväalueeseen ja sen kehittämiseen (AKA 6.1 §). Opinnot ja niihin kuuluva opetus järjestetään opintojaksoina, jotka ovat joko pakollisia, vaihtoehtoisia tai vapaasti valittavia. Opintojaksoilla voi olla erilaisia toteutustapoja. Opinnot on järjestettävä niin, että kokopäiväopiskelija voi suorittaa opinnot niiden laajuutta vastaavassa ajassa. (AKA 14 §.)

Opetuskieli on suomi tai ruotsi, kaksikielisissä ammattikorkeakouluissa suomi ja ruotsi. Ammattikorkeakoulussa voi opetus- ja kulttuuriministeriön päätöksestä olla vieraskielisiä koulutusohjelmia. (AKL 15, 16 §). Sairaanhoidajan, kättilön ja

merenkulun koulutuksien tulee täyttää Euroopan yhteisön lainsäädännön asettamat vaatimukset (AKA 11 §).

Yhdenvertaisuusperiaatteen mukaisesti opintojaksot tulee toteuttaa ja lukujärjestykset laatia niin, että kaikilla koulutusohjelman opiskelijoilla on tasavertainen mahdollisuus osallistua opintoihin ja suorittaa ne tutkinnon mukaisessa ajassa. Opintojaksoja suunniteltaessa on huomioitava esteetön opiskelu opiskelijoille, joilla on jokin oppimista tai opiskelua haittaava vamma tai jotka ovat muuten erilaisia oppijoita.

Opetussuunnitelma sisältää kunkin opintojakson toteutussuunnitelman, jossa kerrotaan opintojakson toteuttamisaika ja -paikka, vastuopettaja, toteutustapa, arviointiperusteet, osaamistavoitteet ja toteutuksen keskeinen sisältö. Yhdellä opintojaksolla voi olla erilaisia toteutustapoja, joista opiskelija voi valita itselleen sopivan tavan suorittaa opinto. Tällöin kullakin toteutuksella tulee olla yhtenevät tavoitteet ja arviointiperusteet. Lisäksi opiskelijan työmäärä toteutustavasta riippumatta tulee olla sama.

6 Opetukseen osallistuminen ja opintosuoritusten arviointi

6.1 Opetukseen osallistuminen

Opetuksen tulee olla opetussuunnitelmassa opintojaksolle vahvistettujen tavoitteiden ja vaatimusten mukaista. Opettaja päättää opintojakson suoritusperusteista ja läsnäolovelvoitteesta yhdessä sovittujen periaatteiden mukaisesti. Opiskelijalla on oikeus suorittaa ammattikorkeakoulututkintoon tai ylempään ammattikorkeakoulututkintoon johtavat opinnot koulutusohjelman ja sen opetussuunnitelman opintojen laajuuden mukaisessa ajassa.

Suorittaessaan tutkinto-opintoihin kuuluvaa ammattitaitoa edistävää **harjoittelua** opiskelija perehtyy ammattiopintojensa kannalta keskeisiin käytännön työtehtäviin sekä oppimiensa tietojen ja taitojen soveltamiseen työelämässä (AKA 7.4 §). Harjoittelusta tehdään aina ennen harjoittelun alkamista kirjallinen sopi-

mus, jonka allekirjoittavat opiskelija, harjoittelusta vastaava opettaja ja työnantaja. Harjoittelun yksityiskohtaiset tavoitteet, laajuus, sisältö, toteutustapa ja arviointi määritellään koulutusohjelmakohtaisesti. (PKAMK:n tutkintosääntö 13 §.)

Opiskelijan laatiman **opinnäytetyön** tavoitteena on osoittaa opiskelijan valmiudet soveltaa tietojaan ja taitojaan ammattiopintoihinsa kuuluvissa käytännön asiantuntijatehtävissä (AKA 7.5 §). Opinnäytetyön tulee liittyä koulutusohjelman keskeisiin sisältöihin ja alan ammattikäytäntöihin. Opinnäytetyöllä opiskelija osoittaa perehtyneisyytensä opinnäytetyön aihepiiriin sekä tutkimusmenetelmien ja ammatillisen viestinnän hallitsemista.

Opinnäytetyöt ovat julkisuuslain nojalla viranomaisen asiakirjoja, jotka ovat julkisia. Myös opinnäytetöistä annetut arvosanat ovat julkisia. Opinnäytetyö voi sisältää salaisia tietoja, esimerkiksi toimeksiantajan yrityssalaisuuksia. Tällöin opinnäytetyö tulee opetusministeriön antaman ohjeistuksen mukaan laatia niin, että salassa pidettävät tiedot sijoitetaan varsinaisesta opinnäytetyöstä erilliseen liitteeseen. Tekijänoikeuslain mukaisesti opiskelijalla on opinnäytetyöhönsä tekijänoikeus ja ammattikorkeakoulun on sovittava opiskelijan kanssa koko opinnäytetyön julkaisemisesta, esimerkiksi internetissä. Opinnäytetöitä säilytetään ammattikorkeakoulun kirjastossa, jossa ne ovat opiskelijoiden ja muiden halukkaiden saatavilla kuten muukin kirjastoaineisto. (Opinnäytetyöt ja tietosuoja 2010, kohdat 3-5.)

Opiskelijan tulee ammattikorkeakoulututkintoon sisältyvissä opinnoissa tai muulla tavalla osoittaa saavuttaneensa kielilain vaatimukset julkisyhteisöjen henkilöstöltä vaadittavasta suomen ja ruotsin kielen sekä yhden tai kahden vieraan kielen **kielitaidosta**, joka ammatin harjoittamisen ja ammatillisen kehityksen kannalta on tarpeellinen. Kielitaitovaatimus ei koske opiskelijaa, jonka koulusivistyskieli on joku muu kuin suomi tai ruotsi, tai jos opiskelija on saanut koulusivistyksensä ulkomailla. Tällöin opiskelijalta vaadittavasta kielitaidosta päättää ammattikorkeakoulu. Ammattikorkeakoulu voi erityisistä syistä vapauttaa opiskelijan kielitaitovaatimuksista kokonaan tai osittain. (AKA 8 §).

Tutkinnon suorittamiseksi opiskelijan on osoitettava saavuttaneen opetussuunnitelman mukaiset tavoitteet ja suorittaneensa opiskelusuunnitelmansa

mukaiset opinnot ja harjoittelun, sekä tehneensä opinnäytetyön ja kirjoittaneensa siihen liittyvän kypsyysnäytteen. Ammattikorkeakoulun tutkintokollegion hyväksyttyä opiskelijan valmistumisen, ammattikorkeakoulu antaa opiskelijalle tutkintotodistuksen. Todistuksen liitteenä opiskelijalle annetaan selvitys hänen suorittamistaan opinnoista ja niistä saamista arvosanoista sekä englanninkielinen opintosuoritusote. Lisäksi hänellä on oikeus saada automaattisesti ja maksutta kansainväliseen käyttöön tarkoitettu Bolognan Prosessin mukainen, englanninkielinen Diploma Supplement, josta selviää opiskelijan suorittaman tutkinnon tavoitteet, suoritettut opinnot ja kelpoisuus EU-maissa (AKA 15 §).

Ammattikorkeakoululain mukaan opiskelijaa, joka on syyllistynyt vilppiin tentti- tai muussa arviointitilanteessa tai muutoin rikkonut ammattikorkeakoulun järjestystä, voidaan **kurinpidollisesti rangaista** rikkomuksen vakavuudesta riippuen joko varoituksella tai erottamalla hänet enintään yhden vuoden määräajaksi (28 §). Ammattikorkeakoulun tutkintosäännössä määrätään toimenpiteet, joihin opettaja voi ryhtyä rikkomuksen huomattuaan.

Varoituksen antamisesta päättää rehtori ja erottamisesta määräajaksi ammattikorkeakoulun hallitus. Opiskelija, joka on tyytymätön ammattikorkeakouluhallituksen tekemään päätökseen väliaikaisesta erottamisestaan, voi tehdä valituksen siihen hallinto-oikeuteen jonka tuomiopiirissä ammattikorkeakoulun päätoimipaikka sijaitsee 14 kuluessa siitä, kun on saanut päätöksen tiedoksi. Opiskelijan määräaikaista erottamista koskeva päätös voidaan panna täytäntöön valituksesta huolimatta, jollei ammattikorkeakoulu tai hallinto-oikeus toisin määrää. Hallinto-oikeuden asiassa antamaan päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla. (AKL 42 §.)

6.2 Opintosuoritusten arvioiminen

Opintojaksojen suoritusperusteista, arvioinnista ja läsnäolovelvoitteista määrätään ammattikorkeakoulun tutkintosäännössä. Opiskelijoiden osaamisen ja oppimisen arviointi perustuu pedagogisessa strategiassa määriteltuihin periaatteisiin. Suorittamistaan opinnoista opiskelijalla on oikeus saada arviointi ja arvo-

sana tutkintosäännössä määrättyssä ajassa ja tavalla, sekä uusien tai korottaa jo saamansa arvosanaa tutkintosäännön määräysten mukaisesti. Opintosuorituksen arviointi koostuu opiskelijan oppimisesta, työskentelystä ja kokeissa annettusta näytöstä. (PKAMK:n tutkintosääntö 11 §.)

Opintosuoritukset arvioidaan ammattikorkeakoulun hyväksymän arviointiaseteikon mukaisesti tasapuolisesti ja johdonmukaisesti. Arviointiasteikko 0-5 sisältää arvosanat 5 (kiitettävä), 4 (hyvä), 3 (hyvä), 2 (tydyttävä), 1 (tydyttävä) ja 0 (hylätty). Arviointi voidaan tehdä myös sanallisesti käyttäen arvostelua hyväksytty (H) / hylätty (0) / suoritettu (S) tai pistearvioinnin. Numero- ja pistearvioinnilla osoitetaan opiskelijan opinnoissa omaksumien tietojen hallinta ja osaamisen taso. Arvosanat opettaja tallentaa ammattikorkeakoulun opiskelijahallintojärjestelmään tutkintosäännössä määritellyn mukaisesti.

Opintosuorituksia arvioidessaan opettajan tulee noudattaa hyvän hallinnon perusperiaatteita, joiden mukaan esimerkiksi erilaisista suoritustavoista riippumatta opintosuoritus arvioidaan samojen perusteiden mukaisesti, opiskelijoita tasapuolisesti ja yhdenvertaisesti kohdellen. Opiskelijoiden yhdenvertaisen kohtelun tulee toteutua myös, jos opettaja vaihtuu kesken opintojakson. Silloin opettajien antaman opetuksen ja heidän laatimien tenttien tulee olla vaikeustasoltaan samanasteisia. (Laukkanen 2008, 16-17.)

Opiskelijalla on ammattikorkeakoululain 27 §:n mukaisesti oikeus saada tieto arviointiperusteiden soveltamisesta opintosuoritukseensa. Hänelle on varattava tilaisuus tutustua arvioituun kirjalliseen tai muuten tallennettuun opintosuoritukseen, jotka on säilytettävä kuuden kuukauden ajan tulosten julkistamisesta (AKA 19 §). Opiskelijalla on oikeus saada opiskelustaan opiskelutodistus sekä opintorekisteriote suorittamistaan opinnoista ja saamistaan arvosanoista, myös kesken opintojen (AKA 15 §).

Tietosuojavaltuutetun antaman kannanoton (Dnro 370/41/2004) mukaisesti tenttituloksia ilmoitustaululla tiedotettaessa, voidaan tiedotteessa tenttiarvioinnin lisäksi ilmoittaa oppilaitoksen käyttämä muu yksilöivä tunnus kuin opiskelijan nimi, esimerkiksi opiskelijanumero. Yksilöivänä tunnuksena ei saa käyttää opiskelijan henkilötunnusta. Käytännössä opiskelijat näkevät opintosuoritus-

taan saamansa arvosanat opiskelijahallintorekisterin nettiliittymän kautta. (Vehkamäki & Tamminen-Dahlman 2004, 48.)

Hallinnon tarkoitussidonnaisuuden periaatteen mukaisesti opintosuorituksen arviointiin eivät saa vaikuttaa opintosuorituksen ulkopuoliset tekijät, esimerkiksi opiskelijan henkilökohtaiset ominaisuudet, kuten käsiala. Jos opettaja on esteellinen arvioimaan jonkun opiskelijan opintosuoritusta, hänen tulee huolehtia siitä, että tentin tekee ja sen arvioinnin suorittaa toinen opettaja (Laukkanen 2008, 22-24). Virheellisesti annetun arvosanan opettaja voi korjata tallentamalla oikean arvosanan virheellisen tilalle. Kun arvosanaa korjataan, siitä tulee aina informoida ensin opiskelijaa. Jos arvosanan korjaus on opiskelijalle vahingoksi, tulee korjaamiseen pyytää ensin opiskelijan suostumus (HL 50 §).

Työssäni saaman käytännön kokemuksen perusteella olen huomionut, kuinka tärkeää on se, että opettaja arvioi opintosuorituksen tutkintosäännössä määrätyn ajan mukaisesti. Lisäksi opettajan tulisi merkitä arvosanaa opiskelijahallintojärjestelmään tallentaessaan opintosuorituksen arviointipäivämääräksi esimerkiksi tentin suorituspäivä tai päivä, jolloin opiskelija on palauttanut kaikki opinon arviointiin vaadittavat työt. Erityisesti lukuvuoden vaihteeseen ajoittuva arviointipäivämäärä on syytä merkitä oikealle kaudelle. Tällöin opiskelijan opintosuoritukset kerryttävät opiskelijan opintopisteitä sille lukuvuodelle, jolloin ne on suoritettu. Arvosanojen tallentaminen ajoissa ja opintopisteiden kertyminen oikealle lukukaudelle ja -vuodelle on tärkeää muun muassa siksi, että Kelalle joka vuosi syys–lokakuussa toimitettavassa opintotuen seuranta-ajossa lähetetään opiskelijakohtaiset opintopistekertymät edelliseltä lukuvuodelta. Lisäksi opiskelijoiden lukukausittain suorittamien opintopisteiden määrä on yksi tekijä, kun opetusministeriö laskee ammattikorkeakoulujen opiskelijakohtaisia kustannuksia.

6.3 Opintojen hyväksilukeminen

Opiskelija voi hakea opintosuunnitelmassaan olevista opinnoista ja harjoittelusta hyväksilukua kotimaisessa tai ulkomaisessa korkeakoulussa tai muussa op-

pilaitoksessa suorittamistaan opinnoista. Hän voi myös hakea korvaavuutta opetussuunnitelmaansa kuuluvista opinnoista muilla samantasoisilla opinnoilla. Hyväksiluvun ja korvaavuuden perusteina voivat olla myös opiskelijan muulla tavoin hankittu osaaminen. Hyväksiluvuista ja korvaavuuksista päättää ammattikorkeakoulu. (AKA 13 §.)

Opiskelijan ennen opintojen aloittamista hankkima osaaminen voidaan opiskelijan hakemuksesta huomioida opintojen alussa tehtävää henkilökohtaista opiskelusuunnitelmaa (HOPS) laadittaessa. Ammattikorkeakoulun hyväksymät hyväksiluvut ja korvaavuudet vähentävät opiskelijan opetussuunnitelman mukaisen suoritettavien opintojen määrää ja lyhentävät hänen opiskeluaikaansa hyväksilukujen mukaisesti. Yhden lukuvuoden opintojen suorittamiseen vaadittava työpanos vastaa 60 opintopistettä (AKA 5 §).

Esimerkki: Opiskelija on hakenut korvaavuutena hyväksilukua tutkintoonsa aikaisemmin suorittamistaan 40 opintopisteen laajuisista ammattikorkeakouluopinnoista. Ammattikorkeakoulu on myöntänyt opiskelijalle hakemuksen mukaisesti 40 opintopisteen korvaavat opinnot hyväksilukuna tutkintoon. 40 opintopistettä vastaa opiskelijan puolen vuoden työpanosta, joten opiskelijan säännönmukainen opiskeluaika lyhenee puolella vuodella.

Opetushallitus on 2007 antanut ammattikorkeakouluille Lissabonin asetukseen perustuvan suosituksen, jonka mukaisesti jokaisen ammattikorkeakoulun tulee laatia menettelyohjeet aiemmin hankitun osaamisen tunnistamisesta ja tunnustamisesta (AHOT). Aiemmin hankitun osaamisen tunnistamisella ja tunnustamisella tarkoitetaan sitä, että ammattikorkeakoulun tulee sisällyttää opiskelijan tutkintoon, opiskelijan hakemuksesta, hänen aiemmin suorittamiaan opintoja ja aiemmin hankkimaansa osaamista. Tällaista osaamista ovat esimerkiksi täydennyskoulutus, työnantajan järjestämä henkilöstökoulutus, työssäoppiminen sekä harrastus- ja järjestötoiminta. Käytettäessä AHOT-menettelyä aikaisemmin hankitun osaamisen hyväksiluvussa tulee opiskelijan selvittää aikaisempi osaamisensa. Vastuupettaja esittää selvityksen perusteella päätöksen tekijälle, montako opintopistettä aikaisemmin hankitusta osaamisesta voidaan hyväksyä haettuun opintokokonaisuuteen tai opintojaksoon. Erotukseksi jäänyt opintopistemäärä opiskelijan tulee suorittaa annetun päätöksen mukaisesti, esimerkiksi näyttönä tai lisäopinnoilla (PKAMK:n ohje AHOT-menettelystä.)

6.4 Opintosuoritusten arvioinnin ja hyväksiluvun arvioinnin oikaisu

Saamaansa opintojakson tai hyväksiluvun arviointiin tyytymätön opiskelija voi pyytää arviointiin tai hyväksilukuun suullisesti tai kirjallisesti oikaisua arvioinnin tehneeltä opettajalta. Oikaisupyynnö on tehtävä 14 päivän kuluessa siitä ajankohdasta, jolloin opiskelijalla on ollut tilaisuus saada arvioinnin tulokset sekä arviointiperusteiden soveltaminen omalta kohdaltaan tietoonsa. Jos opiskelija on tyytymätön saamaansa selvitykseen, hän voi hakea siihen kirjallisesti oikaisua ammattikorkeakoulun hallituksen nimeämältä tutkintolautakunnalta 14 päivän kuluessa siitä, kun hän on saanut tiedon päätöksestä. Ammattikorkeakoulun oikaisumenettelyssä antamaan päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla (AKL 27, 28 §.)

6.5 Oikeusturva oppimisessa

Ammattikorkeakoulu toteuttaa hallintolain tarkoittamaa menettelyllistä yhdenvertaisuutta toteuttamalla opinto-ohjausta niin, että jokaisella opiskelijalla on yhdenvertainen mahdollisuus saada ohjausta koko opintojensa ajan. Ohjauksen taso ja määrä lähtevät opiskelijan tarpeista. Sisällöllinen yhdenvertaisuus huomioidaan siten, että opettajan tai muun opintoneuvontaa tai -ohjausta antavan henkilön on ohjaustehtävässään suhtauduttava opiskelijoihin ja heidän suorituksiinsa tasavertaisesti. Ohjauksen toteutumisesta huolehtivat opinto-ohjaajat yhteistyössä muun henkilöstön kanssa. (Laukkanen 2008, 15.)

Opiskelijoilla tulee olla yhdenvertainen mahdollisuus osallistua opetukseen. Opintojen järjestämisestä sekä luentoaikatauluista ja niissä tapahtuvista muutoksista tulee tiedottaa hyvissä ajoin ja tasapuolisesti niin, että tieto on kaikkien opiskelijoiden saatavilla. Opetusta järjestettäessä, opintosuorituksia arvioitaessa ja ohjausta annettaessa tulee kiinnittää erityistä huomiota miesten ja naisten välisen tasa-arvon toteutumiseen luomalla ja toteuttamalla tasa-arvoa edistävät toimintatavat. (609/1986 5 §.)

Opiskelijan henkilökohtaiset ominaisuudet eivät saa vaikuttaa hänen saamaansa opetukseen tai opinto-ohjaukseen eivätkä opintosuoritusten arvioimiseen. Opiskelijoita ei myöskään saa asettaa sukupuolen perusteella epäedullisempaan asemaan järjestettäessä opetusta, arvioitaessa opintosuorituksia tai ammattikorkeakoulun muussa toiminnassa (609 /1986 8 b §). Jos opiskelija katsoo tulleen syrjityksi ja joutuneensa sukupuolensa perusteella muista epäedullisempaan asemaan, on oppilaitoksen, opiskelijan pyynnöstä, annettava viivytystä selvitys menettelystään (609 /1986 10 a §).

7 Menettely opiskelijaan liittyvissä hallintoasioissa

Ammattikorkeakoulujen hallintoasioiden käsittelyä koskee hallintolaki, jonka kohteena on viranomaisen toiminta ja julkisten hallintotehtävien hoitaminen. Hallintolaki määrittelee hyvän viranomaistoiminnan laadulliset perusteet, sekä asettaa viranomaisille menettelyllisiä velvoitteita ja hallinnossa asioiville menettelyllisiä oikeuksia ja velvollisuuksia. Ammattikorkeakoulun velvollisuutena toteutettavia oikeuksia ovat opiskelijan oikeus saada neuvoja asiansa vireillepanossa ja tietoja vireillä olevasta asiastaan, opiskelijan oikeus tulla kuulluksi asiassaan, oikeus puolueettomaan ja tasapuoliseen menettelyyn sekä oikeus saada riittävästi perusteltu päätös ja oikeus vaatia asiavirheen korjaamista. (Mäenpää 2011, 28).

Esimerkki: Opiskelija on käyttänyt tutkinnon mukaisen opiskeluajan ja yhden lisävuoden, mutta ei ole saanut suoritettua kaikkia opetussuunnitelman mukaisia opintoja. Opiskelijalla on oikeus saada ammattikorkeakoululta neuvoja jatkoajan hakemisessa; miten jatkoaikaa haetaan, mitä asiakirjoja hakemukseen mahdollisesti tulee liittää, mihin hakemus lähetetään. Hänellä on myös oikeus täydentää hakemustaan lisäselvityksillä ja saada ammattikorkeakoululta tietoja hakemuksensa käsittelyn eri vaiheista sekä saada asiassaan perusteltu päätös, johon liitetty ohjeet oikaisuvaatimuksen tekemisestä.

Kaikessa viranomaisten toiminnassa ja julkisten hallintotehtävien hoitamisessa on noudatettava hyvän hallinnon periaatteita, tehtävien luonteesta, sisällöstä,

lopputuloksesta tai tehtävän hoitajan oikeudellisesta asemasta riippumatta. (Mäenpää 2004, 34.)

7.1 Hallintoasian vireilletulo ja täydennysmahdollisuus

Hallintolain mukaisesti opiskelija voi panna vireille itseään koskevan asian vapaamuotoisella asiakirjalla, jossa on mainittava lähettäjän nimi ja yhteystiedot sekä se, mitä asia koskee ja vaadittavat toimenpiteet perusteluineen (16 §). Jos asian vireille panemiseksi vaaditaan käyttämään erillistä lomaketta, sitä on syytä käyttää asian käsittelyn jouduttamiseksi. Vireillepano tulee tehdä kirjallisesti ja asiakirjassa tulee olla allekirjoitus, jonka puuttuminen ei kuitenkaan estä asian käsittelyä, ellei allekirjoitusta edellytetä erityissäännöksessä. Opiskelija saa panna asian vireille myös suullisesti ammattikorkeakoulun suostumuksella (HL 19, 22.2 §). Lain sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa (13/2003) 9.1 §:n mukaisesti myös sähköpostitse tehty asian vireillepano on hyväksyttävä. Jos vireillepanoasiakirja on puutteellinen, on opiskelijalle varattava tilaisuus määräajassa täydentää asiakirja, jos se on välttämätöntä asian ratkaisun kannalta. Opiskelijalle on ilmoitettava miten asiakirjaa pitää täydentää. Opiskelijan tulee toimittaa selvitykset vaatimuksensa perusteista asian käsittelyä varten. (Mäenpää 2004, 109–115.)

Hallintolain mukaisesti hallintoasian vireillepano tapahtuu toimittamalla vireillepanoasiakirja säädetyssä määräajassa ammattikorkeakoulun asiassa toimivaltaiselle toimielimelle. Asia tulee vireille, kun vireillepanoasiakirja on saapunut ammattikorkeakoululle tai kun asia on suullisen vireillepanon yhteydessä esitetty ja käsittelyn aloittamiseksi tarvittavat tiedot on kirjattu. Jos asiakirja on toimitettu virheellisesti väärään toimipisteeseen ammattikorkeakoulussa, virkailijan on toimitettava se viipymättä toimivaltaisen elimen käsiteltäväksi (19–21 §.)

Asiakirja katsotaan saapuneeksi ammattikorkeakoululle sinä päivänä, kun asiakirja on saapunut sinne postitse tai se on luovutettu ammattikorkeakoululle. Asian vireillepannut opiskelija vastaa siitä, että asiakirja saapuu ammattikorkeakoulun toimivaltaiselle toimielimelle, ja kantaa vastuun, jos asiakirja ei saavu viranomaiselle laisinkaan. Asiakirjan lähettäneelle opiskelijalle on pyydettyä-

essä annettava todistus asiakirjan kirjaamisesta tai muusta rekisteröinnistä (HL 17.2 §). Määräajan laskemisella on merkitystä, jos asiassa on määräpäivä, johon mennessä asia täytyy laittaa vireille. Määräaikojen laskemisesta on säädetty määräaikalaisissa (150/1930).

Esimerkki: Opiskelija on saanut ammattikorkeakoululta jatkoaiakahakemukseensa kielteisen päätöksen postitse, hänen tulee tehdä mahdollinen oikaisuvaatimus amk:n hallitukselle 14 päivän kuluessa siitä, kun hän on saanut päätöksen tiedoksi. Postitse toimitetun päätöksen katsotaan tulleen opiskelijan tietoon 7:ntenä päivänä päätöksen postituksesta, ellei muuta näytetä.

7.2 Ammattikorkeakoulun käsittely- ja selvittämisvelvollisuus

Vireillepannun asian voi käsitellä ja ratkaista vain asian käsittelyyn toimivaltainen viranomainen. Perustuslain 21 §:n mukaisesti ammattikorkeakoulun tulee suorittaa opiskelijan asian käsittely ja valmistelu ilman aiheetonta viivästystä, huolellisesti ja asianmukaisesti, ottaen huomioon asian mahdolliset erityispiirteet ja opiskelijan erityistarpeet. Tarpeen vaatiessa ammattikorkeakoulun on toimivaltansa rajoissa annettava opiskelijalle hallintoasian hoitamiseen liittyvää maksutonta neuvontaa sekä vastattava asiointia koskeviin kysymyksiin ja tiedusteluihin viivytyksettä. (HL 6–10 §). Asioiden käsittelyajoissa tulee huomioida myös Euroopan ihmisoikeussopimuksen säännökset sekä EU-oikeuden 10 artiklan tavoitteet hallintoasioiden tehokkaasta toteuttamisesta. (Mäenpää 2004, 148–150.)

Hallintolain 31 §:n mukaisen selvittämisvelvollisuutensa mukaisesti ammattikorkeakoulun on huolehdittava asian riittävästä ja asianmukaisesta selvittämisestä hankkimalla tarpeelliset tiedot ja selvitykset, jotka ovat tarpeen asian ratkaisemiseksi. Käsittelijällä on myös velvollisuus tuntea ja tarpeen vaatiessa selvittää asiassa sovellettavat normit. Viranomaisen on toimivaltansa rajoissa pyynnöstä avustettava toista viranomaista hallintotehtävän hoitamisessa sekä pyrittävä edistämään viranomaisten välistä yhteistyötä (HL 10 §).

7.3 Esteellisyys

Viranomaisen ei saa osallistua asian valmisteluun eikä käsittelyyn, jos hän on esteellinen. Asian käsittelijän sukulaisuussuhde, omat henkilökohtaiset intressit tai ulkopuolinen vaikutus eivät saa vaikuttaa asian käsittelyyn ja päätöksentekoon (subjektiivinen puolueettomuus). Hallintolain 28 §:n esteellisyysperusteiden mukaisesti virkamies on esteellinen muun muassa asioissa, joissa käsitellään häntä itseään, hänen perhettään tai hänelle erityisen läheistä henkilöä tai jos voidaan odottaa, että käsiteltävän asian ratkaisusta on odotettavissa erityistä hyötyä hänelle tai hänen läheiselle. Esteellisyyttä koskeva kysymys on ratkaistava viipymättä ja esteellisenä ollessaan virkamies ei saa millään tavalla osallistua asian esittelyyn, käsittelyyn eikä päätöksentekoon. Esteellisyyssäännöksiä sovelletaan jokaiseen, joka osallistuu asian käsittelyyn. Esteellisen virkamiehen on poistuttava kokouksesta asian käsittelyn ja päätöksenteon ajaksi. Esteellinen virkamies saa käsitellä asia, jonka ratkaisemiseen esteellisyys ei vaikuta (HL 27–30 §.)

Esimerkki: Opiskelija hakee jatkoaikaa opintojensa loppuun saattamiseksi. Ammattikorkeakoulussa opiskelijoiden hakemusten käsittely ja valmistelu päätöksen tekoa varten kuuluu opintosihteerille, joka on hakijan läheinen sukulainen. Opintosihteerin tulee esteellisenä, oma-aloitteisesti siirtää kyseisen opiskelijan hakemuksen käsittely ja valmistelu toiselle henkilölle.

7.4 Asianosaisen kuuleminen

Hallintolain mukaisesti opiskelijalla on oikeus tulla kuulluksi itseään koskevassa asiassa. Oikeus kuuluu myös Suomen perustuslain 21.2 §:n mukaisen hyvän hallinnon vaatimukseen. Kuulemismenettelyllä pyritään selvittämään käsiteltävän asian totuudenmukaisuutta. Opiskelijalle tulee ennen päätöksentekoa antaa tilaisuus esittää mielipiteensä asiasta ja antaa selityksensä kaikista vaatimuksista ja selvityksistä, jotka saattavat vaikuttaa asian ratkaisuun (HL 34 §). Jos kuuleminen ei voi vaikuttaa opiskelijan oikeusturvaan tai tuoda lisäselvitystä asiaan, siitä voidaan luopua. (Laukkanen 2008, 42–43.)

Kuulemisesta on ilmoitettava opiskelijalle kirjallisesti tai sähköisellä viestillä. Samalla hänelle on ilmoitettava kuulemisen tarkoitus ja selityksen antamiselle varattu määräaika, jota tarpeen mukaan voidaan pidentää. Hänelle on myös ilmoitettava, ettei määräajan noudattamatta jättäminen ole este asian ratkaisemiselle. Opiskelijalle on varattava mahdollisuus tutustua kuulemisen kohteena oleviin asiakirjoihin, tai ne on lähetettävä hänelle alkuperäisinä tai jäljennöksinä. Pääsääntöisesti opiskelijan tulee antaa selvitys kirjallisesti, mutta opiskelijan pyynnöstä ammattikorkeakoulun on varattava aikaa suulliseen kuulemiseen (HL 37 §). Suullisesta kuulemisesta on tehtävä merkintä asiakirjaan. (Laukkanen 2008, 43–44.)

7.5 Päätökset ja niissä olevan virheen korjaaminen

Hallintopäätös on annettava kirjallisena, mutta asian kiireellisyyden vaatiessa, se voidaan antaa myös suullisesti. Hallintolain 44.1 §:n mukaisesti päätöksestä on selvästi käytävä ilmi

- päätöksen tehnyt viranomainen ja ajankohta, jolloin päätös on tehty
- asianosaiset, joihin päätös välittömästi kohdistuu
- päätöksen perustelut ja yksilöity tieto siitä, mihin asianosainen on oikeutettu tai velvoitettu taikka miten asia on muutoin ratkaistu
- päätöksestä tarvittaessa lisätietoja antavan henkilön nimi ja yhteystiedot

Suullista päätöstä annettaessa on asianosaisille ilmoitettava, miten asia on ratkaistu ja selostettava sen perustelut. Suullinen päätös on ensitilassa annettava myös kirjallisena (HL 44.2 §).

Päätösten perustelu

Annetuista päätöksistä tulee selvästi ilmetä ratkaisuun vaikuttaneet tekijät ja sovelletut säännökset. Päätökset tulee perustella täsmällisesti ja selkeästi. (HL 45 §). Päätöksen perusteluissa tuodaan johdonmukaisesti esille tosiasiat, jotka päätökseen ovat vaikuttaneet, sekä ratkaisun perustana olevan lain tai asetuksen säännökset ja ammattikorkeakoulun sääntöjen määräykset. Opiskelijan oikeusturvan kannalta ammattikorkeakoulun velvollisuus perustella päätöksen-

sä on merkittävä. Opiskelijan on tiedettävä, mitkä seikat häntä koskevan asian ratkaisuun ovat vaikuttaneet, myös tehtäessä suullinen päätös. Myös ammattikorkeakoulun toiminnan yleinen luotettavuus edellyttää päätösten perustelemista täsmällisesti ja selkeästi. Hyvin perustellut päätökset vähentävät muutoksenhakuja ja oikaisuvaatimuksia. (Laukkanen 2008, 45–46.)

Oikaisuohjeet

Opiskelijaa koskeviin päätöksiin liitetään mukaan oikaisuohjeet, joissa on mainittava päätöksen tekijä ja päätöspäivä, kerrottava oikaisuvaatimusoikeus ja viranomaisen, jolle oikaisuvaatimus tehdään. Lisäksi on selvitettävä oikaisuvaatimusaika, mistä se alkaa, mitä oikaisuvaatimuksen tulee sisältää ja mihin se tulee toimittaa. Jos asiassa ei voi tehdä oikaisuvaatimusta, tulee siitä olla tieto päätöksessä. Lisäksi tulee ilmoittaa, mihin oikaisuvaatimuskielto perustuu (HL 47, 48 §.)

Päätöksessä olevan virheen korjaaminen

Jos opiskelijan asiassa tehdyssä päätöksessä ilmenee virhe, on viranomaisen korjattava virhe omasta aloitteestaan tai opiskelijan vaatimuksesta. Aloite tai vaatimus virheen korjaamisesta on tehtävä viiden vuoden kuluessa päätöksen tekemisestä. Päätöksen perustuessa virheelliseen tai puutteelliseen selvitykseen, menettelyvirheeseen tai ilmeisesti väärään lain soveltamiseen tulee viranomaisen käsitellä asia uudelleen ja antaa uusi päätös. Opiskelijalta tulee pyytää suostumus päätöksen korjaamiseen, jos uusi päätös on hänelle vahingoksi. Suostumusta ei tarvita, jos ilmeinen virhe on aiheutunut opiskelijan omasta menettelystä. (HL 50, 52 §.)

Ammattikorkeakoulun on korjattava päätöksessä oleva ilmeinen kirjoitus- tai laskuvirhe. Virheen sisältävä toimituskirja on korvattava korjatulla toimituskirjalla ja annettava opiskelijalle maksutta. Kirjoitus- tai laskuvirheen korjaamisesta on tehtävä merkintä alkuperäiseen päätösasiakirjaan tai tietojärjestelmään. Virhettä ei saa korjata, jos sen korjaaminen johtaa opiskelijalle kohtuuttomaan tulokseen, ja virhe ei johdu opiskelijan omasta menettelystä. (HL 51, 52 §.)

7.6 Päätöksen tiedoksianto

Ammattikorkeakoululla on velvollisuus antaa viipymättä päätös tiedoksi asianosaiselle tai muulle tiedossa olevalle, jolla on oikeus hakea päätökseen oikaisua tai muutosta valittamalla. Ammattikorkeakoulun on huolehdittava myös muiden asian käsittelyyn vaikuttavien asiakirjojen tiedoksiannosta. Asiakirja on annettava tiedoksi alkuperäisenä tai jäljennöksenä. Jos asiakirjaan on liitetty asian käsittelyyn kuuluvia asiakirjoja, on opiskelijalle varattava tilaisuus tutustua asiakirjoihin ammattikorkeakoulussa päätöksen tehneen viranomaisen luona. Tiedoksiannossa on ilmoitettava, missä ja milloin asiakirja on nähtävillä. (HL 54.1–3 §.)

Tiedoksianto toimitetaan asianosaiselle tavallisena tai todisteellisena tiedoksiantona tai yleistiedoksiantona.

- 1) **Tavallinen tiedoksianto** toimitetaan kirjeellä postitse. Vastaanottajan katsotaan saaneen asiasta tiedon seitsemäntenä päivänä kirjeen lähettämisestä, jollei muuta näytetä (HL 59 §.)
- 2) **Todisteellinen tiedoksianto** toimitetaan postitse saantitodistusta vastaan, jos tiedoksianto koskee velvoittavaa päätöstä, jonka tiedoksisaannista alkaa kulua muutoksenhaku-aika tai vastaanottajan oikeuteen vaikuttava määräaika. Asianosaiselle annettavassa saantitodistuksesta tulee käydä ilmi tiedoksiannon toimittaja, vastaanottaja ja tiedoksisaannin ajankohta. Todisteellinen tiedoksianto voidaan toimittaa haastetiedoksiantona tai luovuttaa asianosaiselle tai hänen edustajalleen. Tiedoksiannon luovuttamisesta on laadittava kirjallinen todistus, josta selviää tiedoksiannon toimittaja ja vastaanottaja sekä tiedoksiannon ajankohta. (HL 60 §.)
- 3) Tiedoksianto voi tapahtua myös **yleistiedoksiantona** silloin, kun asia on annettava tiedoksi yli kolmellekymmenelle henkilölle tai kun henkilöiden lukumäärää ei tiedetä (HL 55 §.) Tällöin asiakirja pidetään määrätyn ajan nähtävillä viranomaisessa ja siitä ilmoitetaan virallisessa lehdessä ja viranomaisen ilmoitustaululla sekä lehdessä, josta vastaanottajan otaksutaan saavat tiedon parhaiten (HL 62 §).

8 Opinnäytetyöprosessi

8.1 Toiminnallinen opinnäytetyö

Toiminnallinen opinnäytetyö tavoittelee ammatillisessa kentässä käytännön toiminnan ohjeistamista, opastamista, toiminnan järjestämistä tai järjeistämistä. Se sisältää kaksi osaa, joissa yhdistyvät usein kirjallisessa muodossa tehtävä käytännön toteutus (opinnäytetyön tuotos eli produkti) ja raportointi tutkimusviestinnän keinoin (opinnäytetyöraportti). Tuotos voi olla esimerkiksi ammatilliseen käytäntöön suunnattu ja käytettäväksi tarkoitettu ohje. (Vilkkä & Airaksinen 2003, 9–10, 38.)

Ammattikorkeakouluopintojen tavoitteena on oppia yhdistämään alan teoreettinen tieto ammatilliseen käytäntöön. Olennaista toiminnallisen opinnäytetyön tekemisessä on, että tekijä kaiken aikaa pystyy perustelemaan valintansa ja ratkaisunsa ja että työ nojaa johdonmukaisesti ja tietoisesti valittuun tietoperustaan sekä siitä rakennettuun viitekehykseen. Tekijän tulee myös tuoda työssään perustellusti esille koulutus- ja ammattialan näkökulma (Vilkkä & Airaksinen 2003, 43, 65–82).

8.2 Opiskelijan oikeusturvaopas

Opinnäytetyöni tuloksena oli laatia Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulun opiskelijan oikeusturvaopas. Opasta suunnitellessani tutustuin internetissä oleviin ammattikorkeakoulujen tutkintosäätöihin ja yliopistojen sekä toisen asteen opiskelijoille tarkoitettuihin oikeusturvaoppaisiin.

Oppaassa käsittelen lyhyesti ammattikorkeakoulujen toimintaa säätelevää lainsäädäntöä ja ammattikorkeakoulujen määräyksiä, opiskelijaoikeutta ja lukuvuosi-ilmoittautumista sekä opiskelijan oikeuksia ja velvollisuuksia sekä muutoksenhakua hallintoasioiden päätökseen. Oppaassa ei käsitellä opiskelijavalin-

taan, opintotukeen eikä opiskelijan henkilötietojen luovuttamiseen tai salassapitoon liittyviä asioita.

Opas on tarkoitettu PKAMK:n opiskelijoiden ja henkilökunnan avuksi opiskelijan oikeusturvakysymyksissä.

9 Pohdinta

9.1 Johtopäätökset

Ammattikorkeakoulut toimivat samojen lakien ja asetusten määräysten mukaisesti. Itsemääräämisoikeutensa johdosta ne voivat itse päättää toimintatavoistaan, hallinto- ja opetustoiminnastaan sekä laatia omat toimintaansa ohjaavat, lakia täydentävät säännöt ja määräykset. Ammattikorkeakoulun hyvin laaditut ja selkokiehiset toimintaohjeet luovat pohjan opiskelijan oikeusturvan toteutumiseksi edellyttäen, että ammattikorkeakoulun henkilökunta ja opiskelijat sitoutuvat noudattamaan annettuja määräyksiä ja sääntöjä toiminnassaan. Selkeä ja avoin tiedottaminen toiminnasta ja muutoksista herättävät luottamusta niin opiskelijoissa, henkilökunnassa kuin muissakin yhteistyökumppaneissa.

Ammattikorkeakouluilla tulisi olla välineet ja keinot toimia kriisitilanteissa. Opetushallituksen ohjeistuksen mukaisesti laaditut kriisinhallintaohjeet ovat hyvä lähtökohta mutta, että niistä myös olisi hyötyä, ne tulisi olla kaikkien saatavilla ja tiedossa. Ohjeet ovat osa turvallisen oppimisympäristön järjestämistä, mutta vaatii henkilökunnan ja opiskelijoiden panostusta asiaan, että hädän tullen kaikki osaavat toimia ohjeistuksen mukaisesti.

Muutokset väestörakenteessa ja elinkeinoelämässä heijastuvat myös ammattikorkeakoulujen toimintaan. Ikärakenteen muuttuessa nuorten osuus väestöstä vähenee ja samalla vähenee hakijat ammattikorkeakouluista. Opetusministeriön ohjeistuksen mukaan ammattikorkeakoulut ovat joutuneet uudelleen järjestämään koulutustarjontaansa keskittämällä toimintaansa suurempiin asuinkeksuksiin sekä yhdistämällä ja lakkauttamalla koulutusohjelmia. Myös yhteistyö

eri ammattikorkeakoulujen ja yliopistojen välillä on tiivistynyt viime vuosina. Mielestäni ammattikorkeakoulut ovat huomioineet muutokset toiminnassaan ja opetuksen suunnittelussaan.

Monissa ammattikorkeakouluissa suunnitellaan ja työstetään siirtymistä kuntaomistuksesta osakeyhtiöksi. Nähdäkseni siirtyminen ei aiheuta uhkaa opiskelijan oikeusturvalle. Ammattikorkeakoulu hoitaa julkista tehtävää ja siten sen hallintotoimintaa säätelee hallintolaki, samoin ammattikorkeakoululaki ja -asetus koskevat kaikkia ammattikorkeakouluja, ylläpitäjästä riippumatta.

Kaikki työelämässä tapahtuneet muutokset ja muutospaineet vaikuttavat myös ammattikorkeakouluun hakeutuviin henkilöihin, opiskelijoihin sekä ammattikorkeakoulujen opetuksen suunnitteluun ja toteuttamiseen. Organisaatiomuutokset, toiminnan keskittämiset ja opetussuunnitelmien uudistamiset vaikuttavat opiskelijoiden opiskeluun, oppimiseen ja jaksamiseen. Tiedottamalla toiminnasta ja siinä tapahtuvista muutoksista sekä antamalla opiskelijoille mahdollisuus vaikuttaa toimintaan antavat mahdollisuuden opiskelijan oikeusturvan toteutumiseen myös muutostilanteissa.

Opiskelijoilla on mahdollisuus vaikuttaa ammattikorkeakoulun toimintaan ja kehitykseen liittymällä opiskelijakuntaan ja toimimalla siinä aktiivisesti. Ammattikorkeakoulut tarjoavat opiskelijakunnalle toimitilat ja rahoittavat opiskelijakunnan toimintaa. Vastaavasti monet opiskelijakunnat hoitavat esimerkiksi ammattikorkeakoulun tutoropiskelijoiden kouluttamisen. Lisäksi opiskelijoilla on mahdollisuus vaikuttaa ammattikorkeakoulun toimintaan ja opetuksen suunnitteluun ja kehittämiseen antamalla opintojaksokohtaista palautetta oman palautejärjestelmän kautta sekä vastaamalla opetushallituksen Opala-opiskelijapalautejärjestelmän kyselyyn.

Opinto-ohjausta järjestettäessä tulee huomioida opiskelijoiden ohjauksen tarve ja määrä sekä opintojen suorittamisen lähtökohdat. Varsinkin aikuisopiskelijoiden kohdalla tulee huomioida myös se, että he suorittavat usein opintoja päivätyön ohella. Opetus tapahtuu usein iltaisin tai viikonloppuisin ja heillä tulisi olla samanlainen mahdollisuus saada opinto-ohjausta kuin päiväopiskelijoilla. Useilla aikuisopiskelijoilla on kulunut pitkä aika siitä, kun he ovat viimeksi opiskelleet, joten he tarvitsevat tukea ja ohjausta oikeanlaisten opiskelumenetelmien löytä-

miseksi ja hyödyntämiseksi. Monet ammattikorkeakoulut ovat joko palkanneet itse tai ostaneet opintopsykologin palvelut, ja pyrkineet sitä kautta parantamaan opiskelijaterveydenhuoltopalveluita.

9.2 Opinnäytetyöprosessi

Aloitin opinnäytetyöni teoriaosuuden kirjoittaminen maaliskuussa 2011. Sitä ennen olin jo tutustunut ammattikorkeakoulujen toimintaa sääteleviin lakeihin ja asetuksiin sekä ammattikorkeakoulujen internetsivuilla oleviin ammattikorkeakoulujen ohjeisiin ja määräyksiin sekä alan kirjallisuuteen ja aikaisempiin tutkimuksiin. Toimeksiantosopimus allekirjoitettiin maaliskuussa. Alkuperäisen aikataulun mukaisesti opinnäytetyöni olisi pitänyt valmistua toukokuussa 2011, mutta työn edetessä huomasin, että opinnäytetyön kirjoittaminen oli hyvin aikaa vievää ja aikataulu oli, kahden viikon vapaasta huolimatta, liian tiukka sovittaessa yhteen perhe-elämää, päivätyötä ja opinnäytetyön kirjoittamista.

Haastavinta opinnäytetyöprosessissani oli rajata käsiteltävä aihealue niin, että opinnäytetyö sisältää hallitun kokonaisuuden. Pitkän pohdinnan tuloksena päädyin rajaamaan aiheen niin, että tarkastelen opiskelijan oikeusturvan toteutumista mielestäni keskeisimmissä opintojen suunnitteluun ja toteutumiseen, opiskelijan suoritusten arviointiin sekä opiskelijan asioiden hallintokäsittelyyn liittyvissä asioissa. Haastetta toi myös oppia luottamaan ja uskomaan omiin johtopäätöksiin ja omaksumaan tietoon. Ongelmana koin opinnäytetyöni laatimisen pitkittymisen ja aikataulun, jota en pystynyt toteuttamaan sekä sen, että ammattikorkeakouluja koskevaa kirjallisuutta on vähän verrattuna aineistoon, jota on kirjoitettu yliopistoista ja ammattioppilaitoksista.

9.3 Ammatillinen kasvu opinnäyteprosessissa

Opiskelijan oikeusturvaan liittyvät asiat kuuluvat monilta osin keskeisesti työhöni ammattikorkeakoulun opintosihteerinä. Opinnäytetyön edetessä opin yhdistämään myös työssäni esiin tulevia asioita niihin oikeusnormeihin, jotka ohjaavat

ja säätelevät ammattikorkeakoulujen toimintaa. Monien vuosien aikaisempi työkokemus ovat luoneet käytännön kokemuksen kautta toimintatapoja, miten eri tilanteissa tai asioissa tulee menetellä, ilman, että olen pysähtynyt ajattelemaan, mihin toiminta lainopillisesti perustuu.

9.4 Opinnäytetyön luotettavuus ja eettisyys

Toiminnallisen opinnäytetyöni tietolähteinä olen käyttänyt valtion säädöstietopankki Finlexistä saatavia ajantasaisia ammattikorkeakoulujen toimintaa säätelevä lakeja ja asetuksia. Ammattikorkeakoulujen tutkintosäännöistä ja muista ohjeista sekä hallintotoimintaa ja oikeusturvaa käsittelevästä oikeusalan kirjallisuudesta olen pyrkinyt saamaan käyttööni uusimmat painokset. Käyttämäni sähköistä materiaalia olen etsinyt tunnetusti luotettavilta sivuilta, kuten opetushallitus, yliopistot ja ammattikorkeakoulut.

Keräämäni tilastotiedot ovat käyttö- ja vertailukelpoisia sekä yhdenmukaisia, sillä ammattikorkeakoulut ovat tilastoineet toimintatietonsa vuosittain AMKOTA-tietokantaan koko toiminta-ajaltaan ministeriön ja tilastokeskuksen ohjeiden mukaisesti samanmittaisina, samojen sääntöjen ja määreiden mukaisesti. Tiedot on julkaistu summatietoina, mutta ne on kerätty opiskelijakohtaisesti ammattikorkeakoulujen opiskelijahallintojärjestelmien perustiedoiltaan salaisista tiedoista. Opiskelijoiden yksityistiedot eivät missään muodossa, eivätkä tapauksessa, ole saatavilla tilastotiedoista. Tilastotiedot on kerätty kaikista Suomen ammattikorkeakouluopiskelijoista, joten kohde on hyvin laaja verrattuna siihen, minkä opiskelijajoukon itse toteuttamani aineiston keräys olisi saavuttanut. Opetus- ja kulttuuriministeriö on lopettanut ammattikorkeakouluopiskelijoiden keskeyttäneiden ja keskeyttämisten syiden tilastotietojen keräämisen v. 2009, joten viimeisimmät tiedot AMKOTA-tietokannasta on saatavilla vuodelta 2008.

Tilastoaineistoa kerätessäni pyrin noudattamaan tutkimuksellista eettisyyttä siten, että en kerännyt mitään yksittäistä opiskelijaa koskevia tietoja, vaan käytin luotettavien viranomaisten pitkältä aikaväliltä keräämiä valmiita summatietoja. Tietoja käytän esimerkkitapauksina opinnäytetyöni luvussa 4.3 Lukuvuosi-

ilmoittautuminen. Olen merkinnyt mahdollisimman huolellisesti viittaukset kaikkiin käyttämiini lähteisiin.

9.5 Opinnäytetyön hyödynnettävyys ja jatkotutkimusmahdollisuudet

Toimitan opinnäytetyöni liitteenä laatimaani opiskelijan oikeusturvaoppaan sekä kirjallisessa että sähköisessä muodossa opinnäytetyöni toimeksiantajalle, Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoululle opiskelijoiden ja henkilökunnan käyttöön. Toivon, että siitä on käyttäjilleen apua opiskelijan oikeusturvaa koskevissa kysymyksissä.

Näen, että oikeusturvaoppaan tietoja olisi jatkossa hyvä päivittää ainakin ammattikorkeakouluja koskevan lainsäädännön tai PKAMK:n tutkintosäännön muuttuessa. Opinnäytetyöni ulkopuolelle kokonaan jäävät ammattikorkeakoulujen yhteishaku ja opiskelijavalinta, opiskelijan tietojen luovuttaminen ja tietoturva sekä opintotukeen liittyvät asiat ovat mielestäni aihealueita, joista opinnäytetöitä voisi tulevaisuudessa tehdä.

Lähteet

- Ammattikorkeakouluasetus 352/2003.
Ammattikorkeakoululaki 351/2003.
- Asetus ammattikorkeakoulujen toiminnasta perittävistä maksuista 1230/2009.
- Ammattikorkeakoulujen opintoasiainpäälliköiden työvaliokunta 2010. Opiskelupaikan vastaanottamiseen ja opiskeluoikeuteen liittyviä menettelyohjeita ja suosituksia korkeakoulujen neuvonta- ja ohjaushenkilöstölle. 21.4.2010.
- Anttila, P. 2006. Tutkiva toiminta ja ilmaisu, teos, tekeminen. Hamina: Akatiimi.
- Education and training 2020 (ET 2020). Strategic framework for European co-operation in education and training ("ET 2020")
http://ec.europa.eu/education/lifelong-learning-policy/doc28_en.html.
- Hallintolaki 434/2003.
- Hirsijärvi, S. & Remes, P. & Sajavaara, P. 2005. Tutki ja kirjoita. Jyväskylä: Gummerus.
- Husa, J. & Mutanen, A. & Pohjolainen, T. 2008. Kirjoitetaan juridiikkaa. Ohjeita oikeustieteellisten kirjallisten töiden laatijoille. Helsinki: Talentum.
- Opetushallitus. 2011. Kriisitilanteisiin varautuminen kouluissa ja oppilaitoksissa. Opetushallituksen säädöksiä ja ohjeita.
http://www.oph.fi/saadokset_ja_ohjeet/turvallisuus_ja_oppilashuolto/kriisitilanteisiin_varautuminen. 6.5.2011.
- Lahtinen, M. & Lankinen, T. 2009. Koulutuksen lainsäädäntö käytännössä. Helsinki: Tietosanoma.
- Laki opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta 1705/2009.
- Laki naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta 609/1986.
- Laki sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa 13/2003.
- Laukkanen, M. 2008. Opiskelijan oikeusturva. Näkökohtia opiskelijoiden ennakkolliseen ja jälkikäteiseen oikeusturvaan opinnoissa ja opiskelijavalinnoissa. Joensuun yliopiston julkaisuja.
- Mäenpää, O. 2004. Hallintolaki ja hyvän hallinnon takeet. Helsinki: Edita.
- Mäenpää, O. 2011. Oikeus hyvään hallintoon. Helsinki. Helsingin yliopiston oikeustieteellinen tiedekunta.
- Opetusministeriö. AMK-Tietopalvelu.
http://amkota2.csc.fi:8080/portal/page?_pageid=116,41059&_dad=portal&_schema=PORTAL.
- Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulu. 2011. Tutkintosääntö.
<http://student.pkamk.fi/mod/resource/view.php?id=335>. 9.6.2011.
- Suomen perustuslaki 371/1999.
- Suopohja, H. & Liusvaara, L. 2009. Oikeudellinen vastuu opetustoimessa. Helsinki: Mediator Legis.

- Tietosuojavaltuutetun kannanotto tenttituloksen julkaisemisesta oppilaitoksen ilmoitustaululla 5.11.2004. Dnro 370/41/2004.
<http://www.tietosuoja.fi/43000.htm>. 16.5.2011.
- Tiukkanen, T. 1995. Opiskelijan oikeusasema. Helsinki. Kansaneläkelaitos.
Sosiaali- ja terveysturvan katsauksia 2.
- Vehkamäki, P. & Tamminen-Dahlman, A. 2004. Julkisuus ja tietosuoja opetustoimessa. Opas koulujen ja oppilaitosten käyttöön. Opetushallitus. Tampere: Tammer-Paino Oy.
- Vilka, H. & Airaksinen, T. 2003. Toiminnallinen opinnäytetyö. Jyväskylä: Tammi.

Pirjo Leppälä

POHJOIS-KARJALAN AMMATTIKORKEAKOULUN OPISKELIJAN
OIKEUSTURVAOPAS

Sisältö

1	Johdanto	1
2	Ammattikorkeakoulun hallinto ja hyvän hallinnon periaatteet.....	2
3	Muutoksenhaku hallintopäätökseen	3
4	Opiskelupaikan vastaanotto	4
5	Opiskeluoikeus.....	5
6	Opiskeluoikeuden menettäminen ja takaisinhakeminen	5
7	Lukuvuosi-ilmoittautuminen	6
	7.1 Läsnäoloilmoittautuminen	7
	7.2 Poissaoloilmoittautuminen	7
8	Opintosuoritusten arviointi, opintojen hyväksiluku ja opinnoista vapauttaminen.....	8
	8.1 Opintosuoritusten arviointi	8
	8.3 Opintojen hyväksiluku.....	9
	8.4 Opinnoista vapauttaminen	10
9	Opinnäytetyö.....	10
10	Opintojen suorittaminen Savonia-ammattikorkeakoulussa	11
11	Opintosuoritusten arvioinnin ja hyväksiluvun arvioinnin oikaisu	12
12	Opiskelijalle annettavat todistukset.....	13
13	Yhdenvertaisuus ja tasa-arvo	14
14	Opiskelijan vakuutusturva	15
15	Menettelyohjeet.....	15
	Lähteet	15

1 Johdanto

Tämä opiskelijan oikeusturva opas on laadittu Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulun opiskelijoille ja henkilökunnalle avuksi opiskelijoiden oikeusturvakysymyksissä.

Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulu liikelaitos (myöhemmin PKAMK) on Joensuu kaupungin liikelaitos. Sen toimintaa määrittävät ammattikorkeakoululaki, valtioneuvoston asetus ammattikorkeakouluista ja kuntalaki sekä PKAMK:n omat säännöt ja määräykset. Lainsäädännön määrittelyä ammattikorkeakouluopinnoista täsmennetään ammattikorkeakoulun tutkintosäännössä, jossa määrätään opintoihin ja niiden suorittamiseen liittyvät ammattikorkeakoulun yhteiset säännöt ja toimintatavat. Tutkintosääntöä voidaan muuttaa ammattikorkeakoulun hallituksen päätöksellä tarvittaessa.

Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulussa voidaan suorittaa ammattikorkeakoulututkintoja, jotka ovat korkeakoulututkintoja, sekä ylempiä ammattikorkeakoulututkintoja, jotka ovat ylempiä korkeakoulututkintoja. Opinnot järjestetään koulutusohjelmina, joista opetus- ja kulttuuriministeriö päättää vuosittain ammattikorkeakoulun esityksestä. Kullekin koulutusohjelmalle laaditaan opetussuunnitelma, jossa määrätään kunkin opintojakson tavoitteet, käsiteltävä asiakokonaisuus, laajuus opintopisteinä, opetuksen ja harjoittelun määrä sekä vaadittavat suoritukset. Opintojaksoilla voi olla erilaisia toteutustapoja. Opinnot on järjestettävä niin, että kokopäiväopiskelija voi suorittaa opinnot niiden laajuutta vastaavassa ajassa. Koulutusohjelman opetussuunnitelma on perusta laadittaessa opiskelijan henkilökohtaista opiskelusuunnitelmaa (HOPS), jolloin opiskelijan mahdollinen aikaisemmin hankittu osaaminen voidaan opiskelijan hakemukselta laskea hyväksilukuna hänen tutkintoonsa.

Opintojen mitoituksen peruste on opintopiste (OP), joka vastaa noin 27 tunnin opiskelua. Yhden lukuvuoden opintojen suorittamiseen vaaditaan keskimäärin 60 opintopistettä. PKAMK:ssa ammattikorkeakoulututkintoon johtavien opintojen

laajuus on 210 (3.5 v.), 240 (4 v.) tai 270 (4.5 v.) opintopistettä. Ylempään ammattikorkeakoulututkintoon johtavien opintojen laajuus on 60 (2 v.) tai 90 (3 v.) opintopistettä.

2 Ammattikorkeakoulun hallinto ja hyvän hallinnon periaatteet

Ammattikorkeakoulut ovat osa korkeakoulujärjestelmää ja niillä on sisäisissä asioissaan itsehallinto, jota johtavat ammattikorkeakoulun hallitus ja rehtori johdoryhmänsä avustuksella. Ammattikorkeakoulun hallinnosta ja hallintoelimiin liittyvistä asioista määrätään ammattikorkeakoulun säännöissä. Valtioneuvosto myöntää ammattikorkeakoulun toimiluvan sen ylläpitäjälle, joka voi olla kunta, kuntayhtymä, rekisteröity suomalainen yhteisö tai säätiö. Ammattikorkeakoulu on osa julkista hallintoa ja sen toimintaa sääntelee hallintolaki.

Suomen perustuslain laillisuusperiaatteen mukaisesti ammattikorkeakoulu voi käyttää toimivaltaansa vain laissa hyväksyttäviin tarkoituksiin. Hyvän hallinnon periaatteiden mukaisesti opiskelijoita on kohdeltava tasapuolisesti ja puolueettomasti, ja kaikille opiskelijoille on turvattava yhtäläiset mahdollisuudet saada tietoa oikeuksistaan ja velvollisuuksistaan. Periaatteiden mukaisesti opiskelijalla on oikeus saada asiansa käsiteltyksi asianmukaisesti ja ilman aiheetonta viivytystä, ja hänen tulee voida luottaa ammattikorkeakoulun toiminnan oikeellisuuteen ja virheettömyyteen sekä tehtyjen päätösten pysyvyyteen. Ammattikorkeakoulun on annettava opiskelijoille asioiden hoitamiseen liittyvää maksutonta neuvontaa sekä tiedotettava opiskelijoille opiskeluun olennaisesti liittyvistä asioista selkeällä ja ymmärrettävällä kielellä.

3 Muutoksenhaku hallintopäätökseen

Ammattikorkeakoulun tekemässä hallintopäätöksessä tulee käydä ilmi selvästi päätöksen sisältö, päätöksen antopäivämäärä, päätöksen antaja sekä päätöksen perustelut. Päätöksestä hakijalle ilmoitettaessa tulee samalla antaa ohjeet, miten hakijan on meneteltävä, jos hän on tyytymätön saamaansa päätökseen. Ammattikorkeakoulun hallintopäätöksiin haetaan muutosta pääsääntöisesti tekemällä oikaisuvaatimus. Postitse toimitetun päätöksen katsotaan tulleen perille vastaanottajalle seitsemäntenä päivänä päätöksen postituspäivästä, ellei muuta todisteta.

Opiskelijavalintaan tyytymätön hakija voi hakea opiskelijaksi ottamista koskevaan päätökseen kirjallisesti oikaisua ammattikorkeakoulun hallitukselta 14 päivän kuluessa siitä, kun on saanut tiedon päätöksestä. Opiskelijan tekemästä kirjallisesta oikaisuvaatimuksesta on käytävä ilmi vaatimus perusteluineen ja hakijan on allekirjoitettava vaatimus.

Opiskeluoikeuden menettämistä koskevaan päätökseen opiskelija voi hakea oikaisua ammattikorkeakoulun hallitukselta 14 päivän kuluessa siitä, kun hän on saanut tiedon päätöksestä.

Päätökseen opiskeluoikeuden takaisin myöntämisestä, lisäajan myöntämisestä opiskelujen loppuun saattamiseksi ja tehdyn ilmoittautumistiedon muuttamisesta kesken lukuvuoden opiskelija voi tehdä kirjallisen oikaisuvaatimuksen ammattikorkeakoulun hallitukselle 14 päivän kuluessa siitä, kun hän on saanut tiedon päätöksestä.

Jos opiskelija on syyllistynyt vilppiin tai muutoin rikkonut ammattikorkeakoulun järjestystä, ammattikorkeakoulu voi opiskelijaa kuultuaan rangaista häntä rikkomuksesta kurinpidollisesti, joko varoituksella tai erottamalla enintään yhden vuoden määräajaksi. Varoituksen antamisesta päättää rehtori ja erottamisesta määräajaksi ammattikorkeakoulun hallitus.

Opiskelija, joka on tyytymätön **ammattikorkeakouluhallituksen tekemään päätökseen väliaikaisesta erottamisestaan** voi tehdä valituksen siihen hallin-

to-oikeuteen, jonka tuomiopiirissä ammattikorkeakoulun päätoimipaikka sijaitsee 14 kuluessa siitä, kun on saanut päätöksen tiedoksi.

Oikaisumenettelyssä annettuun päätökseen haetaan muutosta valittamalla siihen hallinto-oikeuteen, jonka tuomiopiirissä ammattikorkeakoulun päätoimipaikka sijaitsee.

Hallinto-oikeuden päätökseen, joka koskee opiskelijaksi ottamista, opiskeluoikeuden menettämistä tai opiskelijan kurinpitoa, ei saa hakea muutosta valittamalla.

4 Opiskelupaikan vastaanotto

Opiskelijaksi hyväksytyn hakijan tulee ottaa opiskelupaikka vastaan sekä ilmoittautua opiskelijaksi ammattikorkeakoulun ilmoittaman määräajan kuluessa. Ilmoittautumisen jälkeen hänet merkitään ammattikorkeakoulun opiskelijaksi. Ammattikorkeakoululain yhden paikan säännöksen mukaan opiskelijaksi hyväksytty voi ottaa vastaan vain yhden korkeakoulututkintoon johtavan opiskelupaikan saman lukukauden aikana alkavista korkeakouluopinnoista, joko ammattikorkeakoulussa tai yliopistossa. Säännös koskee vain valtakunnallisessa yhteishaussa mukana olevia koulutuksia. Opiskelupaikan vastaanottoilmoitus on sitova, eikä hakija voi muuttaa tai perua sitä.

Opiskelupaikan vastaanottaneen opiskelijan katsotaan aloittaneen opintonsa sinä ajankohtana, kun hän ensimmäisen kerran on ilmoittautunut tutkintoon läsnä olevaksi. Opiskelija voi siirtää opintojensa aloittamista ilmoittautumalla opiskelupaikan vastaanoton yhteydessä poissa olevaksi opiskelijaksi. Ennen opintojen aloittamista käytetyt poissaolokaudet kuluttavat opiskelijan käytössä olevia, maksimissaan neljää poissaolokautta.

5 Opiskeluoikeus

Suorittaakseen ammattikorkeakoulututkintoon tai ylempään ammattikorkeakoulututkintoon kuuluvia opintoja opiskelijalla tulee olla opiskeluoikeus, jonka hän saa ilmoittautuessaan ammattikorkeakouluun opiskelupaikan vastaanottamisen yhteydessä. Siirto-opiskelijana hyväksytyn opiskelijan opiskeluoikeus siirtyy kohdeammattikorkeakouluun opiskelijan mukana, joten hänen on erottava alkuperäisestä ammattikorkeakoulusta ennen opintojen aloittamista siirron hyväksyneessä ammattikorkeakoulussa. Opiskeluoikeuden säilymisen edellytyksenä on aina, että opiskelija ilmoittautuu lukuvuosittain läsnä- tai poissaolevaksi opiskelijaksi ammattikorkeakoulun määräämällä tavalla ja aikana. Jos opiskelija laiminlyö ilmoittautumisvelvollisuutensa, hänen opiskeluoikeutensa päättyy.

Mikäli opiskelija ei saa opintojaan suoritettua säännönmukaisen ja sitä välittömästi seuraavan yhden lisävuoden aikana, ammattikorkeakoulu voi erityisestä syystä myöntää opiskelijalle hakemuksesta lisää aikaa opintojen loppuun saattamiseksi. Tällöin opiskeluoikeus jatkuu automaattisesti myönnetyn jatko-opiskeluajan mukaisesti. Päätöksen asiassa tekee ammattikorkeakoulun rehtori. Menettelytavoista ja myönnettävän jatkoajan pituudesta määrätään ammattikorkeakoulun tutkintosäännössä.

6 Opiskeluoikeuden menettäminen ja takaisinhakeminen

Opiskelija menettää opiskeluoikeutensa, jos hän

- 1) laiminlyö ilmoittautumisvelvollisuutensa
- 2) ei opiskeluoikeutensa päätyttyä hae jatkoaikaa opintojensa loppuun suorittamiseksi

Opiskelija voi hakea opiskeluoikeutta takaisin ammattikorkeakoulun tutkintosäännössä määrättyllä tavalla. Pääsääntöisesti opiskeluoikeus voidaan myöntää takaisin aikaisintaan seuraavan lukukauden alusta lukien. Ammattikorkeakoulu

voi ammattikorkeakoulujen toiminnasta perittävistä maksuista säädetyn asetuksen nojalla periä opiskeluoikeuden palauttamishakemuksen käsittelystä 35 euron käsittelymaksun.

Ammattikorkeakoulut ovat yhteisesti, opetushallituksen suositusten mukaisesti, sopineet käytännöstä, jonka mukaisesti myönnettäessä opiskelijalle takaisin ilmoittautumisvelvollisuuden laiminlyönnin perusteella menetetty opiskeluoikeus, lasketaan ne lukukaudet, jolloin opiskelijalla ei ole ollut opiskeluoikeutta poissaolo-oikeutta kuluttavaksi ajaksi. Jos opiskelija on jo käyttänyt poissaolo-oikeuden maksimimäärän, kaksi lukuvuotta, kuluttaa opiskelijaoikeudeton aika opiskelijan jäljellä olevia läsnäolokausia.

7 Lukuvuosi-ilmoittautuminen

Lukuvuosi alkaa elokuun 1. päivä ja päättyy seuraavan vuoden heinäkuun 31. päivä. Lukuvuosi sisältää syys- ja kevätlukukauden. Syyslukukausi alkaa 1. päivä elokuuta ja päättyy joulukuun 31. päivä, kevätlukukausi alkaa 1. päivä tammikuuta ja päättyy heinäkuun 31. päivä. Ammattikorkeakoulut päättävät itsenäisesti opetuksellisista ajoista lukuvuoden aikana, tutkintosäätönsä määräysten mukaisesti. PKAMK:ssa lukuvuoden 2011–2012 opetuksellinen aika alkaa 1.9. ja päättyy 20.6. Lukuvuosi on jaettu kolmeen jaksoon: syysjakso 1.9.–28.1., kevätojako 31.1.–18.6. ja kesäjako 19.6.–31.8. Syys- ja kevätojako ovat opetuksellista aikaa ja kesäjako opetuksetonta aikaa. Opiskelija voi kuitenkin halutessaan suorittaa PKAMK:n tarjoamia vapaasti valittavia kesäopintoja.

Opiskelijan on ilmoittauduttava erikseen joka lukuvuodelle läsnä- tai poissaolevaksi opiskelijaksi ammattikorkeakoulun määräämällä tavalla ja aikana. Vastuu ilmoittautumisesta on opiskelijalla itsellään, samoin vastuu seuraamuksista, jos hän jättää ilmoittautumisen tekemättä. Opiskelijalla on mahdollisuus hakea muutosta tekemäänsä ilmoittautumistietoon kesken lukuvuoden erityisestä syystä. PKAMK:n hallituksen määrittelemät erityiset syyt ovat äitiys- ja isyysloma, varusmies- tai siviilipalvelus sekä oma tai perheenjäsenen vakava sairaus-

tuminen. Hakemukseen tulee liittää aina viranomaisen todistus asiasta, jonka perusteella muutosta haetaan.

Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulussa lukuvuosi-ilmoittautuminen tapahtuu opiskelijoiden käytössä olevan opiskelijahallintojärjestelmä WinhaPron internetliittymän, WinhaWillen kautta amk:n erikseen määräämänä ilmoittautumisaikana. Ilmoittautuminen koskee niitä tutkintoon johtavassa sekä ylempään ammattikorkeakoulututkintoon johtavassa koulutuksessa opiskelevia opiskelijoita, joilla on opiskeluaikaa jäljellä. Ilmoittautuminen tulee tehdä koko lukuvuodeksi siten, että ilmoittautumistieto on sama sekä syys- että kevätkaudeksi. Ilmoittautumistavasta ja -ajasta tiedotetaan jokaiselle opiskelijalle henkilökohtaisesti PKAMK:n opiskelijoiden sähköpostijärjestelmän välityksellä ennen ilmoittautumisajan alkamista. Lisäksi ilmoittautumisesta kertova tiedote on opiskelijoiden Pakki-intranetissä sekä opiskelijahallintojärjestelmän internetliittymän ilmoitustaululla koko ilmoittautumiskauden ajan. Tiedotteet ovat sekä suomen että englannin kielellä.

7.1 Läsnaoloilmoittautuminen

Opiskelijan käytettävissä olevat maksimiläsnaolokaudet lasketaan suoritettavan tutkinnon pituuden ja yhden ylimääräisen lisävuoden perusteella. Esimerkiksi, jos opiskelijan tutkinnon laajuus on 4 vuotta, hänellä on maksimissaan opintojensa aikana käytettävissä 10 läsnaolokautta. Vain läsnaolevaksi opiskelijaksi ilmoittautunut opiskelija voi saada opiskelijahallintojärjestelmään suoritusmerkintöjä suorittamistaan opinnoista, suorittaa tutkintoon kuuluvaa harjoittelua, tehdä opinnäytetyön ja valmistua. Opiskelijan tulee olla läsnaolevana myös suorittaessaan opiskelija- tai harjoittelijavaihtoa ulkomailla.

7.2 Poissaoloilmoittautuminen

Opiskelijalla on oikeus tekemänsä poissaoloilmoituksen perusteella olla poissa yhteensä kaksi lukuvuotta ilman, että poissaoloaika lyhentää hänen maksi-

miopiskeluaikaansa. Kaikki neljä poissaolokautta käytettyään, opiskelijan tulee opiskeluoikeutensa säilyttääkseen ilmoittautua läsnäolevaksi opiskelijaksi, vaikka hän ei suorittaisikaan tuona aikana opintoja. Poissaoloaikana opiskelijalla ei ole oikeutta suorittaa opintoja tai niihin kuuluvaa harjoittelua eikä saada ohjausta opinnäytetyöhön. Hän ei myöskään ole oikeutettu opiskelijaetuuksiin eikä kuulu amk:n tapaturmavakuutuksen piiriin. Tutkintolautakunta ei voi hyväksyä poissaolevan opiskelijan valmistumista.

8 Opintosuoritusten arviointi, opintojen hyväksiluku ja opinnoista vapauttaminen

Tutkinto-opiskelijan tulee suorittaa hyväksytysti opiskelusuunnitelmansa mukaiset opinnot, niihin kuuluva harjoittelu sekä tehdä opinnäytetyö ja kirjoittaa siihen kuuluva kypsyysnäyte. Ollakseen oikeutettu opintotukeen opiskelijan tulee Kellan vaatimusten mukaisesti suorittaa keskimäärin 5.0 opintopistettä kuukaudessa (1.8.2011 alkaen). Opintojaksojen suoritusperusteista, arvioinnista ja läsnäolovelvoitteista päättää kunkin opintojakson opettaja, yhdessä sovittujen periaatteiden mukaisesti.

8.1 Opintosuoritusten arviointi

PKAMK:n tutkintosäännön mukaan opettajan on tallennettava arvosana opiskelijan opintosuorituksesta opiskelijahallintojärjestelmä WinhaProhon kuukauden kuluessa siitä, kun opiskelija on suorittanut opintojaksoon kuuluvan tentin ja/tai palauttanut kaikki arvosanaan vaikuttavat muut tehtävät, esimerkiksi harjoitustyöt. Opintosuoritukset arvioidaan numeerisesti asteikolla 0-5; kiitettävä (5), hyvä (3-4), tyydyttävä (1-2), hylätty (0) tai käyttämällä sanallista arviointia hyväksytty (H) tai hylätty (0).

Opiskelijalla on oikeus saada tieto opintosuoritukseensa sovelletuista arviointiperusteista, ja hänelle on varattava tilaisuus tutustua arvioituun kirjalliseen tai

muuten tallennettuun opintosuoritukseen. Arvioinnit opintosuorituksesta tulee ilmoittaa kaikille opiskelijoille yhtä aikaa, samoja kanavia käyttäen. Opintokohdaiset arviointiperusteet ovat koulutusohjelman ryhmäkohtaisissa opetussuunnitelmissa, jotka on kaikkien saataville SoleOps-järjestelmässä. Opintosuorituksesta saamansa arvosanat opiskelijat näkevät opiskelijahallintorekisterin internetliittymän kautta vuorokauden kuluessa siitä, kun opettaja on tallentanut arvosanan opiskelijahallintojärjestelmään.

Opiskelijalla on oikeus suorittaa tutkintoon johtavan koulutuksen opintojakso samoilla tutkintovaatimuksilla kolme kertaa, tenttijärjestyksen mukaisesti. Suorituksista ensimmäinen liittyy suoraan opintojaksoon ja kaksi seuraavaa on uusintoja. Näiden jälkeen opettaja voi vaatia opintojakson suorittamista mahdollisesti muuttuneiden tutkintovaatimusten mukaisesti. Tentteihin osallistumiskertoja ei ole rajoitettu. Hyväksytyä arvosanaa opiskelija voi korottaa säännönmukaisena opiskeluaikanaan.

8.3 Opintojen hyväksiluku

PKAMK:n hallitus on hyväksynyt kokouksessaan 16.9.2010 AHOT-ohjeistuksen eli menettelyohjeet opiskelijoiden aiemmin hankitun osaamisen tunnustamisesta ja tunnistamisesta. AHOT-menettelyn lähtökohtana on, että tutkinnon ja opetussuunnitelman vaatimukset täytyvät. Ohjeen mukaisesti opiskelija voi hakea ennen opintojen alkamista tai niiden aikana hankkimistaan korkeakoulutasoisista opinnoista korvaavuutta tai sisällyttämistä tutkintoonsa esittämällä koulutuksesta saamansa todistukset hyväksilukuhakemuksen liitteenä. Muulla tavoin hankittu osaaminen osoitetaan näyttönä. Tällaista osaamista ovat esimerkiksi täydennyskoulutus, työnantajan järjestämä henkilöstökoulutus, työssäoppiminen sekä harrastus- ja järjestötoiminta. Korvaavuutta, sisällyttämistä tai muulla tavoin hankittua osaamisen tunnustamista haetaan Pakki-portaalissa olevalla sähköisellä lomakkeella, jonka opiskelija toimittaa keskuksen toimistoon. Päätöksen asiassa tekee keskuksen johtaja vastuuopettajan tai opiskelijaohjaajan esityksestä. Opintojen aikana muualla suoritettavien opintojen hyväksiluettavuus on varmistettava etukäteen opinto-ohjaajalta.

Harjoittelua voidaan hyväksilukea korkeintaan puolet opetussuunnitelmassa olevan harjoittelun kokonaismäärästä.

Opiskelijakunnassa toimimisesta voidaan opiskelijan opintoihin hakemuksesta sisällyttää 3 – 12 opintopistettä, vapaasti valittaviin opintoihin kuuluvan Opiskelijayhteisön kehittäminen -opintojakson kautta.

Opiskelija voi hakea suorittamansa aliupseeri- (3 op) ja upseerikoulutuksen (6 op) sisällyttämistä opintoihinsa, mikäli varusmiespalvelus on päättynyt vuoden 1999 jälkeen.

8.4 Opinnoista vapauttaminen

Opiskelija voi hakea vapautusta opiskelusuunnitelmassaan olevista yksittäisistä opintojaksoista kokonaan tai osittain. Kielilain kielitaitovaatimuksista sekä muista kieliopinnoista hän voi hakea vapautusta silloin, jos hänen koulusivistyskielensä on joku muu kuin suomi tai ruotsi, tai jos opiskelija on saanut koulusivistyksensä ulkomailla tai muista erityisistä syistä. Hakemus, jonka liitteenä tulee olla hakemuksen perusteena olevat koulutodistukset, tulee toimittaa PKAMK:n opiskelijapalveluihin, josta se toimitetaan edelleen kielipalvelujen koulutus- ja kehittämispäällikölle. Hän tekee hakemuksesta esityksen, jonka perusteella rehtori päättää vapautuksesta.

Muista opinnoista vapauttamisesta rehtori päättää keskuksen johtajan esityksestä.

9 Opinnäytetyö

Ammattikorkeakoulu on julkinen oppilaitos, jonka opiskelijoiden laatimat opinnäytetyöt ovat julkisuuslain nojalla viranomaisen asiakirjoja, jotka ovat julkisia. Myös opinnäytetöistä annetut arvosanat ovat julkisia, eli kenellä tahansa on oikeus saada opinnäytetyö pyynnöstä nähtäväkseen, ammattikorkeakoulun annettua siihen myönteisen vastauksen. Opinnäytetyö voi kuitenkin olla joiltakin

osin salassa pidettävä, jos siinä käsitellään julkisuuslain säädösten mukaan salassa pidettäviä tietoja, esimerkiksi yrityssalaisuuksia. Tällöin opinnäytetyö tulee opetusministeriön antaman ohjeistuksen mukaan laatia niin, että salassa pidettävät tiedot sijoitetaan varsinaisesta opinnäytetyöstä erilliseen liitteeseen.

Opinnäytetyö on tekijänoikeuslain mukaisesti kirjallinen teos, johon tekijällä on tekijänoikeus. Opiskelijalla on näin oikeus määrätä opinnäytetyöstään ja sen saattamisesta yleisön saataviin. Ammattikorkeakoulun on sovittava opiskelijan kanssa hänen koko opinnäytetyönsä julkaisemisesta. Myös opinnäytetyön laittaminen kokonaisuudessa internetiin edellyttää opiskelijalta saatua suostumusta. Opinnäytetöitä säilytetään ammattikorkeakoulun kirjastossa, jossa ne ovat opiskelijoiden ja muiden halukkaiden saatavilla kuten muukin kirjastoaineisto.

Kenellä tahansa on pyynnöstä mahdollisuus saada tietoonsa opinnäytetyön arvosana pyytämällä sitä ammattikorkeakoulusta. Arviointia ei kuitenkaan voi automaattisesti liittää internetissä olevaan tietoon opinnäytetyöstä.

10 Opintojen suorittaminen Savonia-ammattikorkeakoulussa

Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulun ja Savonia-ammattikorkeakoulun kesken toteutettavassa yhteistyössä (ISAT-yhteistyö) on sovittu, että molempien ammattikorkeakoulujen tutkintoon johtavien koulutusohjelmien läsnäolevat opiskelijat voivat valita suoritettavakseen opintoja kumppanikorkeakoulun opetustarjonnasta. Sopimus ei koske ensimmäisen lukukauden perustutkinto-opiskelijoita. Opinnot ovat opiskelijalle maksuttomia.

Opiskelija hyväksyttää valitsemansa ISAT-opinnot HOPS:iinsa opiskelijaohjajalla tai tutoropettajalla ennen opintoihin ilmoittautumista. Opintoihin ilmoitetaan sovitulla tavalla sähköisesti kaksi kertaa vuodessa. Opintojaksolle ilmoittautuneiden hyväksyminen tapahtuu opintoja tarjoavassa kumppanikorkeakoulussa sovitun mukaisesti. Opiskelijan suoritus merkitään hänen oman korkeakoulunsa opintorekisteriin ja opiskelijalla on oikeus saada opintosuorituksistaan opintorekisteriote kumppanuuskorkeakoululta.

Opintoihin hyväksymismenettely on tosiasiallista hallintotoimintaa, jossa ei tehdä hallintopäätöstä. Tästä johtuen tehdystä ilmoittautumisen hylkäämisestä ei voi tehdä oikaisuvaatimusta tai valittaa. Jos opiskelijaa ei hyväksytä opintoihin, hän voi halutessaan tehdä selvityspyynnön hylkäämisen tehneelle kumppanikorkeakoulun opettajalle.

11 Opintosuoritusten arvioinnin ja hyväksiluvun arvioinnin oikaisu

Saamaansa opintosuorituksen arviointiin tyytymätön opiskelija voi pyytää kirjallisesti oikaisua arvioinnin tehneeltä opettajalta.

- 1) Oikaisupyynnön on tehtävä 14 päivän kuluessa siitä ajankohdasta, jolloin opiskelijalla on ollut tilaisuus saada tietoonsa arvioinnin tulokset sekä arviointiperusteiden soveltaminen omalta kohdaltaan.
- 2) Opettajan on annettava oikaisupyynnön kirjallinen vastine 14 päivän kuluessa siitä, kun hän on vastaanottanut oikaisupyynnön.
- 3) PKAMK:ssa kirjalliseen vastineeseen tyytymättömän opiskelijan on otettava yhteys keskuksensa johtajaan kirjallisesti 14 päivän kuluessa siitä, kun on ottanut vastaan opettajan kirjallisen vastineen.
- 4) Keskuksen johtajan on annettava opiskelijalle kirjallinen vastine 14 päivän kuluessa opiskelijan vastineen vastaanottamisesta.
- 5) Jos opiskelija on edelleen tyytymätön saamaansa ratkaisuun, hän voi hakea siihen kirjallisesti oikaisua ammattikorkeakoulun tutkintolautakunnalta 14 päivän kuluessa keskuksen johtajan antaman vastineen vastaanottamisesta.

Oikaisumenettelyn kautta tehtyyn päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla.

Saamaansa muutoin suoritettujen opintojen hyväksiluvun arviointiin tyytymätön opiskelija

- 1) voi pyytää kirjallisesti oikaisua hyväksilukupäätöksen tehneeltä keskuksen johtajalta 14 päivän kuluessa arvioinnin tulosten julkaisemisesta.
- 2) Keskuksen johtajan on annettava oikaisupyynnön kirjallinen vastine 14 päivän kuluessa siitä, kun hän on vastaanottanut oikaisupyynnön.
- 3) Keskuksen johtajan vastineeseen tyytymättömän opiskelijan on otettava yhteys vararehtoriin kirjallisesti 14 päivän kuluessa siitä, kun on ottanut vastaan opettajan kirjallisen vastineen.
- 4) Vararehtorin on annettava opiskelijalle kirjallinen vastine 14 päivän kuluessa opiskelijan vastineen vastaanottamisesta.
- 5) Jos opiskelija on edelleen tyytymätön esitettyyn ratkaisuun, hän voi hakea siihen kirjallisesti oikaisua ammattikorkeakoulun tutkintolautakunnalta 14 päivän kuluessa vararehtorin antaman vastineen vastaanottamisesta.

Oikaisumenettelyn kautta tehtyyn päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla.

12 Opiskelijalle annettavat todistukset

Opiskelija saa opiskelijapalveluista pyynnöstä ja maksutta opiskelutodistuksen sekä virallisen opintosuoritusotteen suorittamistaan opinnoista, kun ne on merkitty opiskelijahallintojärjestelmään. Todistukset hän saa joko asioimalla opiskelijapalvelujen toimistossa tai sähköisesti tilaamalla, myös kesken opintojen.

Suoritettuaan hyväksytysti kaikki opetussuunnitelmaan kuuluvat opinnot ja harjoittelun sekä tehtyään opinnäytetyön ja kirjoitettuaan siihen liittyvän kypsyysnäytteen, opiskelija täyttää valmistumislomakkeen ja toimittaa sen liitteineen keskuksensa toimistoon ja tutkintolautakunnan käsiteltäväksi. Tutkintolautakunnan hyväksyttyä opiskelijan valmistumisen hän saa tutkintotodistuksen, jonka liitteenä hänelle annetaan suomenkielinen liite kaikista hänen suorituksistaan arvosanoineen sekä englanninkielinen opintosuoritusote. Lisäksi hänelle annetaan maksutta kansainväliseen käyttöön tarkoitettu Bolognan Prosessin mukainen englanninkielinen todistuksen liite, DiplomaSupplement, jossa esitetään

opiskelijan suorittaman tutkinnon tavoitteet, suoritettut opinnot ja kelpoisuus EU-maissa.

13 Yhdenvertaisuus ja tasa-arvo

Tasa-arvolain mukaisesti kaikissa ammattikorkeakouluissa tulee olla tasa-arvosuunnitelma, joka on laadittu yhdessä henkilökunnan ja opiskelijoiden edustajan kanssa. Tasa-arvolain tavoitteena on estää sukupuoleen perustuva välitön tai välillinen syrjintä sekä edistää naisten ja miesten välistä tasa-arvoa. Erityistä huomiota tulee kiinnittää tasa-arvon toteutumiseen opiskelijavalinnoissa, opetuksen järjestämisessä ja opintosuoritusten arvioinnissa. Viranomaisten, oppilaitosten ja muiden koulutusta ja opetusta järjestävien yhteisöjen on tasa-arvolain mukaisesti huolehdittava siitä, että naisilla ja miehillä on samat mahdollisuudet koulutukseen ja ammatilliseen kehitykseen. Myös opetuksen, tutkimuksen ja oppiaineistojen on tuettava sukupuolten välisen tasa-arvon toteutumista. PKAMK:n hallituksessa 4.6.2009 hyväksytyn tasa-arvosuunnitelman toteutumista tarkastellaan vuosittain. Suunnitelma on välitetty opiskelijoiden tietoon opiskelijayhdistys POKA:n kautta.

Ammattikorkeakoulun tulee toiminnoissaan noudattaa yhdenvertaisuuslakia, jonka mukaan ketään ei saa syrjiä iän, etnisen tai kansallisen alkuperän, kansalaisuuden, kielen, uskonnon, vakaumuksen, mielipiteen, terveydentilan, vammaisuuden, sukupuolisen suuntautumisen tai muun henkilöön liittyvän syyn perusteella. Opiskelijoita ei saa laittaa henkilökohtaisen ominaisuuksien tai sukupuolen perusteella epäedullisempaan asemaan järjestettäessä opetusta, arvioitaessa opintosuorituksia tai ammattikorkeakoulun muussa toiminnassa. Jos opiskelija katsoo tulleensa syrjityksi sukupuolensa perusteella muita epäedullisempaan asemaan, on oppilaitoksen, opiskelijan pyynnöstä, annettava viivytyksettä selvitys menettelystään.

14 Opiskelijan vakuutusturva

PKAMK on tapaturmavakuuttanut opiskelijat opetussuunnitelman mukaisen toiminnan sekä opiskelupaikan ja asunnon välisten matkojen ajaksi. Vakuutus on voimassa myös harjoitteluajana sekä ulkomaan opinnoissa ja harjoittelussa. Harjoittelussa oleva opiskelija on työnantajan vakuutuksen piirissä, jos hän on tehnyt työsopimuksen harjoitteluajasta työnantajan kanssa. Tapaturman sattuessa opiskelijan on toimittava PKAMK:n antamien ohjeitten mukaisesti. Vakuutusturva ei koske poissaolevaksi ilmoittautunutta opiskelijaa.

15 Menettelyohjeet

Opintoihin liittyvissä kysymyksissä opiskelijan tulee toimia PKAMK:n tutkintosäännön määräysten mukaisesti. Opinnoissa esiintyvissä ongelmatilanteissa opiskelijan tulee ensisijaisesti ottaa yhteyttä opintojakson vastuuopettajaan. Jos asia on sellainen, ettei opiskelija halua selvittää sitä vastuuopettajan kanssa, hänen tulee ottaa yhteyttä oman keskuksensa johtajaan tai PKAMK:n vararehtoriin, ja viime kädessä PKAMK:n rehtoriin.

Henkilökunnan toimintaan liittyvissä kysymyksissä opiskelijan tulee ottaa yhteyttä oman keskuksensa johtajaan tai ammattikorkeakoulun rehtoriin.

Lähteet

Hallintolaki 434/2003.

Laki ammattikorkeakouluista 351/2003.

Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulu. Tutkintosääntö.

<http://student.pkamk.fi/mod/resource/view.php?id=335>. 9.6.2011.

Tietosuojavaltuutetun toimiston lausunto opinnäytetöistä ja tietosuojasta. 27.7.2010. <http://www.tietosuoja.fi>

Valtioneuvoston asetus ammattikorkeakouluista 352/2003.